

*Finsen
Noorus*

6
1940

„Teataja“

IGALE MAANOORELE!

„TEATAJAS“ leiate asjaliku ja täpse ülevaate kõigist kodus ja välismaistest sündmustest nii sõnas kui pildis.

„TEATAJA“ väärtuslikud nõuanded, põllumajanduslikud ja aianuslikud kirjutised, eriti aga

MAANOORTE ERINURK

teevad „Teataja“ tarvilikuks ajaleheks igale maanoorele ja maanoorteringile.

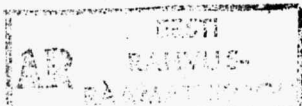
„TEATAJA“ huvitavad romaanid ja ülipõnev pildiromaan „Fantoom“ pakuvad meelepärast ajaviidet.

„TEATAJA“ odavahinnalised kaasanded „Tõusev Noorus“, „Eesti Talu“ ja „Tallinna Post“ täiendavad veelgi „Teataja“ väärtust; kõige selle juures on „Teataja“ odavam kui ükski teine ajaleht Eestis.

Maanoored!

TELLIGE „TEATAJA“

ja soovitage ka naabritele-tuttavatele „Teatajat“. Kasutage „Teataja“ veergusid maanoorte tegevuse kohta ülevaadete andmiseks.

TÕUSEV NOORUS

Nr. 6. 1940.

PÖLLUTÖÖKOJA VÄLJAANNE

IV AASTAKÄIK

Kas mäletad veel!

Ajalehed ja Põllutöökoja ringkiri tõid Sulle teate, et 3. ja 4. augustil 1940. peetakse Tallinnas teised üleriigilised maanoorte suvipäevad. Mõne aja pärast saavad vanasse Tallinna tuhanded ja veel kord tuhanded organiseeritud maanoored ja Sina seisad kindlasti nende hulgas neljajarulise ristikheinalehe märk rinnal. Küllap on su südames siis suur rõõm, et nõnda palju noori on selle rõõmsa ja lootustandva märgi all. Aga mina tahaksin küsida Sinult sel puhul ühe lihtsa küsimuse: kas mäletad veel? Kas mäletad veel, kuidas see kõik on nõnda tulnud ja kujunenud? Kas mäletad veel meie liikumise algaastaid, kui meie arglikult otsisime ruume oma väikesteks koosolekuteks? Kas mäletad veel meie esimesi töövõistlusi ja kokkutulekuid? Kas mäletad aegu, millal meie arv oli üks kolmandik sellest, mis ta on praegu? Küllap Sa mäletad, sõber, ja küllap Sa tead, mis meid nii kiiresti on edasi viinud.

Ei ole meie juures olnud nõnda, et üks mõtleb ja sada magavad, vaid meie kõik oleme mõelnud. Oleme mõelnud pikkadel talveõhtutel ja oleme mõelnud ka kõige kibedamal suvisel tööajal, kuidas ikka paremini ja paremini korraldada oma organisatsiooni tegevust, kuidas korraldada tegelikkude tööde kursusi, õpperinge, õppe-laagreid, suvipäevi, hoogtõid ja kõike muud, mida meie seni oleme teinud ja toime pannud. On hoolega mõelnud ringide tegev- ja noorliikmed, ringi juhatuste liikmed ja ringivanemad, konventide ja maakondade noortevanemad ning kesk-koha tegelased. Kuipalju oleme meie omavahel mõtteid vahetanud ja nõu pidanud! Aga kui nõu oli peetud, siis sellele järgnes tegu. Tegu sai meie silmis nii tähtsaks, et sõnad, millele tegu ei järgnenud, tundusid ajaraiskamisena ja elu raiskamisena. Küllap Sa, sõber, seda kõike väga hästi mäletad! Aga kas Sa mäletad veel esimesi üleriigilisi maanoorte suvipäevi kolm aastat tagasi Jänedal? On Sul veel mees see vaimustuse torm, millega võtsime vastu Konstantin Pätsi, meie riigi juhti ja isa. Kas mäletad veel lõket Jänedal linnusel? Ma näen, kuidas Su silmad veel praegugi löövad särava. Mäletad! Kindlasti mäletad!

Ja nüüd Sa tuled jälle. Sedakorda tuled juba teistele üleriigilistele maanoorte suvipäevadele Tallinnas. Tule, tule ma ootan Sind! Ja ole südamest tervitatud mu neljajarulise ristikheinalehe märgiga märgitud sõber!

Vana kaasvõitleja.

Üleriigiliste maanoorte suvipäevade ettevalmistused on täies hoos.

Maanoorte suurpidustused II üleriigiliste suvipäevade näol lähenevad päevpäevalt. Nende ridade ilmudes lahutab veel vaid veidi üle ühe kuu oodatud suursündmusest. Praegu saabub Põllutöökotta maakonna keskuste kaudu viimaseid ülesandmisi. Suvipäevadest osavõtjate arv kasvab tuhandelt-tuhandele.

Ettevalmistused keskkohas suvipäevade hoogsaks läbiviimiseks on täies hoos. Suvipäevade korraldav toimikond on pidanud mitu koosolekut sadade suvipäevadega seotud küsimuste lahendamiseks. On käsil tuhandete suvipäevlaste kohaletoomise ja majutamise, nende toitlustamise, peoplatside hankimise ja nende kaunistamise ning paljude teiste küsimuste lahendamine.

Äga sugugi väiksemad ei ole suvipäevadele ettevalmistustööd kohapääl maanoorteritingides. Tehakse eeltöid suvipäevadel esinemisteks: mõned maanoorteritingid on võtnud oma südameasjaks võimlemise ja rahvatantsu ettekannete õppimise, teised kavatsevad välja tulla suurema laulukooriga, kolmandates ringides teevad pillikoorigid suuri ettevalmistusi. Päris sageli esineb ka neid ringe, kus kõik loetletud ettekanded on ettevalmistusel ja kõigist neist kavatsetakse jõudumööda osa võtta. Pääle selle paljud ja paljud maanoored teevad praegu pingelisi ettevalmistusi ja treeningut, et pääseda suvipäevadel peetavatele töö- ja kõnevõistlustele ja sääil edukalt võistelda.

Võimlemise ja rahvatantsu esinemiste ettevalmistamine.

Suvipäevade kavas on maanoorte ühisesinemised järgmistel aladel: mees- ja naisvõimlemises, rahvatantsudes, koorilaulus ja orkestrite ettekannetes.

Võimlemises on ettekandeks valitud II Eesti Mängude mees- ja naisvõimlejate esinemised. Need esinemised on paljudel maanoortel juba õpitud möödunud aastal, äga nende esinemiste õppimine ei tee lü-

hikesele ettevalmistusajale vaatamata raskusi ka neile, kellel need harjutused veel tundmata. Asja hõlbustamiseks on kõigile maanoorteritingidele Põllutöökoja poolt kätte saadetud eribrošüüridena nii mees- kui naisvõimlemise esinemiskavad. Soovijaile on need kavad saadaval veel Põllutöökojas (ä 30 senti).

Raskusi on mõnel pool olnud võimlemise saatemuusika nootide saamisega. Põllutöökojal ei olnud võimalik neid kirjastada. Kuna äga võimlemise saatemuusika noote levitati möödunud aastal II Eesti Mängude puhul rohkesti laiali, siis peaks hää tahtmise juures neid leitama. Eriti tuleks nende nootide saamiseks pöörata organisatsioonide poole, kes möödunud aastal õppisid II Eesti Mängude võimlemisetekandeid.

Rahvatantsu ettekanneteks on valitud 9 täiesti eestipärast ja võrdlemisi kergesti õpitavat rahvatantsu. Neist on 6 tantsu paaristatud meestele-naistele, 1 tants („Varva tants“) on ainult meestele ja 2 tantsu („Targa rehealune“ ja „Kolmõgeski kaarassim“) ainult naistele tantsitavad. Nendest tantsudest 8 tantsu kirjeldus on ühes nootidega kätte saadetud eribrošüürina kõigile maanoorteritingidele (brošüüre ä 30 senti on saadaval veel Põllutöökojast). Üks tantsudest, nimelt meeste „Varva tants“, mille käsikirja saime hiljem, on ühes saatemuusika noodiga ära toodud käesolevas „Tõusev Nooruses“.

Võimlemise ja rahvatantsu esinemiste õpetamiseks ja tutvustamiseks kasutatakse ära kõiki võimalusi. Kõigi nende esinemiste õpetamine toimus ja toimub vastavate instruktorite poolt kõigis maanoorte õppelaagrites, mis juba peetud või veel ees seisavad. Edasi toimetatakse nende esinemiste õpetamist mitme ringi esinemistest osavõtjate ühistel kokkutulekutel. Nende kokkutulekute instrueerijate ettevalmistamiseks toimus juuni algul Tallinnas 3-päevaline kursus, millest võttis osa 92 maanoorte juhtivat tegelast üle maa kõigist põllumeeste konventidest. Nende juhtide õlgadele jääb siin suur osa tööd. Äga lisaks neile võtavad võimlemi-

Võidutulel.

Tulge kokku, muistsed targad,
muistsed hiite kaitsjad, hoidjad!
Kehastuge varjudest,
astke ette videvasta —
jutustama muistseist päevist,
vanast kangelaste ajast.

Tulge meie keske'elle
muistsed laulikud ja neiud
pärjatpääda, meelishellad!
Luilutage rõõmudelle,
kurtke hinge-leinadelle —
seltsiks neile, kes meist rõõmsad,
seltsiks neile, kellel leinad.

Tulge muistsed sõdalased,
kardet käsi kangelased,
Ümera ja Paala mehed,

Sõjamäe tulekandjad,
vabaduse süüitajad —
meie päevadegi loojad!...

Meile oma tegudest raduge
oma kangelase-keeli,
surmapõlgava suulla!

Tulgem kõik, kel sõna suussa,
mõte meelessa tuline,
töö ja hool kel mõõgaks pihus,
pihus, mis surmaski mehine, —
täna meil on sõnumeida
uhkeid teile pajatada:

Muistne lõõm taas loidab üles,
võitu kannab oma süles!

Enn Uibo.

se ja rahvatantsude õpetamisest vasta-
vate kavade alusel osa kindlasti ka ter-
ve rida maanoorte tegelasi, kes selleks
omavad juba varem vilumuse.

Suvipäevade laulu- ja muusikaette- kanded.

Suvipäevadel ettekantavate laulude
kavasse on võetud koorilaulude n
esitamiseks: J. Zeigeri „Õitse maa ja mü-
ha meri“, M. Lüdigi „Põhjaranna raudne
rahvas“, M. Saare „Mu rannikmaa“, A.
Vedro „Midrilinnu mäng“ ja E. Oja „Kan-
gakudujate laul“. Ühislauluna kan-
takse ette E. Võrgu „Eesti lipp“. Rivi-
laulude n tulevad suvipäevadel laul-
misele V. Juhandi „Õnne Eesti“, K. A. Her-
manni „Kevade marss“ ja „Kui Kungla
rahvas“.

Nimetatud lauludest, on „Põhjaranna
raudne rahvas“ noot saadaval „Põllutööko-
jast (5 senti)“, „Mu rannikmaa“, Kangakudu-
jate laul“, „Eesti lipp“, „Õnne Eesti“ ja „Kui
Kungla rahvas“ noodid on saadaval E. Laul-

jate Liidust (Lai t. 11, Tallinn); „Midrilinnu
mäng“ on saadaval Autorikaitse Ühingust
(Pärnu mnt. 28, Tallinn. Hind 5 10 senti); „Õit-
se maa ja müha meri“ ja „Kevade marss“
noodid on ära toodud käesolevas „Tõusev
Nooruses“.

Erilise üritusena on kindel kavatsus su-
vipäevadele välja tuua kõiki maanoorte
orkestreid ja muusika-ansambleid, olgu
need siis puhkpillidele või keelpillidele.
Kõigist neist maanoorte orkestritest on
kavatsus moodustada prof. A. Vedro
taktikepi all ühist orkestrit, mis kavatse-
taval rahvapeol kannaks ette tuntumaid
muusikapalasisid, eriti aga rahvapeole
tantsulugusid.

Veel on kavatsus välja tuua suvipäe-
vade pidustustele rahvapillimehi — iga-
suguses vanaduses ja kõikide muusika-
riistadega. Ülesandmiste järgi tuleb rah-
vapillimehi maanoorte suvipäevadele
välja rohkem, kui neid on seni esinenud
ühelgi teisel üleriigilisel kokkutulekul.
Neist sadadest rahvapillimeestest püüab
prof. A. Vedro luua suure ja omapärase
orkestri, kes pääpidustustel saadaks ka

mõnd ettekantavat rahvatantsu. Ühiseks esinemiseks oleks soovitatav, et suvipäevadele tulevad rahvapillimehed tunneksid järgmisi lugusid: „Reinlender“, „Padispan“, „Padekaater“, „Krakoviak“, valtseri ja polka.

Riietusküsimusi suvipäevade esinemistel.

Maanoorte suvipäevade rongkäigu ja esinemiste mulje on seda võimsam, mida ühtlasem on esinejate riietus. Kuna eririietuse muretsemine maanoortele on ülejõukäiv, siis on püütud riietusküsimusi nii lahendada, et see kedagi ei takistaks esinemistest osavõtmises.

Täpsed juhtnöörid riietuse kohta suvipäevade esinemistel on ära toodud kõigile maanoorterühmadele välja saadetud ringkirjas nr. 4. Meeste rongkäigu riietuseks on sääl ette nähtud valge polo- või tennissärk tumedate pikkade pükstega ja naistel valge sportlõikega kleit, kusjuures nii meestel kui naistel oleks rinnal maanoorte embleem — ristikehinalahe kujutusega märk (saab Põllutöökojast saatekulusid tasudes — ä 3 senti). Eelistatud on aga rongkäigus rahvusriivad.

Võimlemise esinemisteks on naisvõimlejate riietuseks helesinine trikookostüüm. Kuna võimlemiskingade muretsemine teeb paljudele raskusi ja mitmevärvilistes ja -kujulistes kingades esinemine ei jäta ühtlast pilti, siis naisvõimlejate esinemine toimub paljajalu. Meesvõimlejate riietuseks on mustad lühikesed sportpüksid, palja ülalkehaga ja paljajalu. Selle lihtsa riietuse juures on väga oluline, et iga võimleja hoolitseks, et tema keha oleks ühtlase värvitooniga. Mitte aga pruuni- ja valgekirju.

Rahvatantsijate riietuseks on naistel ette nähtud tingimata rahvusriivad. Meestel on rahvatantsudes rahvusriivad soovitatavad, kuid nende puududes võivad meestantsijad esineda ka rongkäigu riivastuses, s. o. valge särki ja tumedate pikkade pükstega.

On veel teada, et Petseri- ja Saaremaa maanoored moodustavad etnograafilisi-gruppe, kusjuures oma maalilisi rahvusriivaid esitades nad kannavad ette ka paar säälset rahvatantsu.

Rahvapillimeeste riietuseks on soovi-

tavad rahvusriivad. Nende puudumisel tulgu aga rahvapillimehed välja tavalises riietuses.

Lõpuks olgu märgitud, et üleriigilised maanoorte suvipäevade pidustused langevad võrdlemisi raskele ajale. Üle poole maailma veereb praegu verine sõjavanker ja rüüstab rahvaid ning maid. Ka ei ole meie põllumehe olukord tänava kuigi kerge, sest möödunud aastane osaline ikaldus ja talvised külmakahjud on jätnud meile võrdlemisi raske päranduse. See olukord võib mõnelgi pool tekitada küsimuse, kas ongi praegu sobiv aeg maanoorte kokkutulekuks ja pidustusteks.

Siin olgu märgitud, et rasked ajad nõuavad meilt erilisi pingutusi neist väiksemate haavadega ülesaamiseks. Selleks on meil vaja ühiseid töösuundi, eriti aga hoogu ja töördõmu. Üle kõige on aga meile vaja sisemist julgust ja üksmeelt ühises ülesehitavas töös. Norutades ja igaüks isesunas tõmmates sammume me allamäge. Töötades aga kindlas suunas ja ühistel sihtidel, sammume me kõikide raskuste kiuste tõusuteed.

Üleriigilised maanoorte suvipäevad peavad meile olema selleks karastavaks allikaks, kust peame ammutama omale värskust, uut hoogu, kindlaid suundi ja sisemist julgust, et üle saada neist katsumistest, mis meid tabanud ja vastu astuda neile raskustele, mis võivad veel ees seista.

Olgugi, et meie pidustused toimuvad ka suvel kibedal tööajal ja mõneski talus on raskusi noorte tugevate töökatte loovutamiseks 3—4 päevaks, tahame ja julgeme meie kõik loota, et noorus teeb selle väikse töövõla oma vanematele ja kogu riigile ning rahvale kuhjaga tasa suvipäevadelt uue vaimustusega koju saabudes. Ja samuti võime olla kindlad, et ei ole tuluta kaduma läinud ka see aeg, mida noored kasutavad suvipäevade esinemiste õppimiseks ja töövõistlustele ettevalmistamiseks. Jatkugu sellepärast kõigil noortel püsivust ja indu pidustustele ettevalmistamiseks ja neist osavõtmiseks.

A. T.

Maanoorte tööriiete valmistamise kursustel tehti tõhusat tööd.

43-el kursusel valmistati 2291 eset.

Tööriietel talus on suur ülesanne. Ikka enam ja enam hakatakse aru saama tööriiete tähtsusest ning nendest paremustest, mida annavad vastavad tööriided töötajal.

Sobiv tööriietus tõstab töötaja eneseväärtuse tunnet ning kinnitab ja süvendab eneseusaldust. Eneseväärtuse tunne ja eneseusaldus on kaks võimsamat tunnet, mis ainult ei aita tõsta töö produktiivsust, vaid on suure tähtsusega kindla isiksuse kujundamisel. Ka peaks võima otstarbekohane tööriietus värvi ja lõike iluga nii mõjuline olema, et suudab kandjaisse istutada enam elurõõmu ning võimsat taht haarata kinni edasirühkivast elust tuhandetuhande niidikesega. See on optimism, mis määrab rahva olemasolu ja aitab kanda kinnitada kindlamini maa külge.

Ka on selgeks saanud, et tööriided on suureks teguriks kokkuhoiu teostamisel riietuse alal. Teadagi tuleb praegusel ajajärgul teha pingutusi, et katta kodumaa villatarvet. Sisseveetava villase riide materjal on sageli segatud muu vähemväärtusliku materjaliga. Hää villane riie peab olema soe, vastupidav ning nägus. Välismaise päritoluga villased riided on küll nägusad, kuid igakord mitte küllalt soojad ning vähesel vastupidavusega. Hää villase riide saamiseks nõutavas rohkuses aga ei jatku küllaldaselt kodumaa villa, vähemalt praeguse lammaste hulga juures.

Seepärast on osutunud tarvilikuks hoiduda sääli villase riide kandmisest ja kulutamisest, kus see ei ole tingimata tarvilik. Nii peaks ümberkorraldamisele tulema tööriietus ja üldse rietus. Eeskätt nõuab vaatluse alla võtmist meeste riie-

Türi-Lokutal maanoorte poolt valmistatud tööriideid.

Tööriete valmistamine Püürsalu Maanoorterangi poolt korraldatud kursusel on täies hoos. Vasakul ringi esimees Arnold Lepp omavalmistatud tööpükstega.

tus. Siin tuleb kanda suvel paratamatult rohkem kergemaid ja õhkuläbilaskvaid riidesorte. Põldudelt ja niitudelt võiks kaduda pilt, kus meestöötaja kannatab kuumuse käes ning higistab kahte paari pükse kandes, milledest ühed on villased. Milline sobiv ja otse ideaalne tööriiete materjal on takune, linane ning puuvillane. See on odav, jahe, kergesti pestav, vastava värvi ning löike ja tegumoe juures küllalt nägus. Eeskätt muidugi takune ja linane materjal kui kodumaine, meie Eesti põldude kõrgeväärtuslik and!

Toonitasin ümberkorraldamise vajadust eeskätt meeste juures, sest naiste riietus suvel on iseenesest kergem. Talvine riietus peab olema soe, sääll on villane vajalik ja väga häa. Siingi saame villaste riietusesemete vastupidavust ja kandmist pikendada, kandes kaitseks naiste riietusele kitleid ning meeste riietusele tööülikondi. Ka kitlid võiksid tulla meeste tööriietuse juures kõne alla. Kui vastava tööriietusega saaksime teostada ühe isiku kohta aastas kokkuhoidu ainult 1 kroon, nii säästaksime Eesti rahvamajandusele ühe aastaga 50 miljonit senti.

Maanoored on aru saanud töö tähtsusest ja sellest, milliseid väärtusi tööga luuakse. Töö annab elule mõtte ja sisu. Maanoored ei põlga ühtegi tööd. Iga töö auväärustab ja õilistab tegijat. Kes austab oma tööd, mis annab talle igapäevase leiva, see austab ka iseennast.

Maanoorte töö on mitmekesine ja vaheldusrikas ning juba selle tõttu on olnud maanoortel võimalik näidata, et vastavat tööriietust saab edukalt kanda põllu- ja kodumajandusliikude tööde juures. Veel enam — maanoored on leidnud töö nii tähtsa olevat, et tööle läheneda igasuguse riietusega üldse ei kõlba.

Käesoleva aasta veebruaris, märtsis ja aprillikuu jooksul oli Põllutöökojal ametis 3 instruktorit, kes andsid maanoorterangides tööriiete kursusi. Pääle selle oli Tartumaal kohaliku Maavalitsuse summadega ametis 3 ja Pärnumaal säälese Maavalitsuse summadega 1 ning Saaremaal 1 E. Maanaiste Keskseksi tööjõud. Need 8 tööjõudu andsid kolme kuu jooksul 43 kahenädalalist tööriiete valmistamise kursust neljakümne kolmes maanooterangis, kokku 650 osavõtjale. Keskmiselt võttis kursusest osa 15 tütarlast. Tuleb ju arvestada seda, et pooled maanoorterangi liikmetest on poisid, seega tütarlaste osavõtu protsent ringi kohta on küllalt suur.

Au tuleb anda kahele noormehele, kes käisid tööriiete valmistamise kursusel ning õmblesid sääll endale väga korralikud tööülikonnad. Üks säärane kange poiss on Püürsalu Maanoorterangi esimees Arnold Lepp, kes valmistas endale tööpüksid, lüpsikitli, päakatte ja kahed sportipüksid. Teine kange mees on Eipri Maanooterangist Ülo Kaare, kes tegi endale tööpüksid.

Tööriete valmistamise kursusest osavõtjaid ja sääl valmistatud esemeid:

Kursuste arv	Osa-võtjad	Päevi	Kursustel valmistatud esemed							
			Kit-lid	Pea-kud	Meeste tööüli-konnad	Meeste töö-pluusid	Põlled	Naiste töö-püksid	Naiste töö-kleidid	Naiste töö-pluusid
43	650	465	235	240	62	53	315	108	173	106

Päale selle valmistati veel laste riideid, rahvariideid, tikitud kleite ning pluuse, villaseid seelikuid, kampsuneid, kindaid, salle ning naiste, laste ja meestepesu kokku 447 eset. Siis mitmesuguseid kodaunistusesemeid, nagu linakesi, patju, voodipesu, tööproove ja võtteid 562 eset. Üldse valmistati kursustel 2291 mitmesugust eset.

Kuigi kursused olid mõeldud tööriete valmistamiseks, tehti ja õpiti säälkõrval ka palju muud.

Mida aga veel enam oleks tahtnud näha valmistatud esemete hulgas, need on meeste tööriided. Nähtavasti ei oma noored tüdrukud, kellel ei ole veel oma perekonda, küllalt huvi meeste tööriete valmistamiseks. Siin peaksid poisid ise enam huvi asja vastu tundma ja hoolitsema, et neil ei puuduks tööriided. Või-

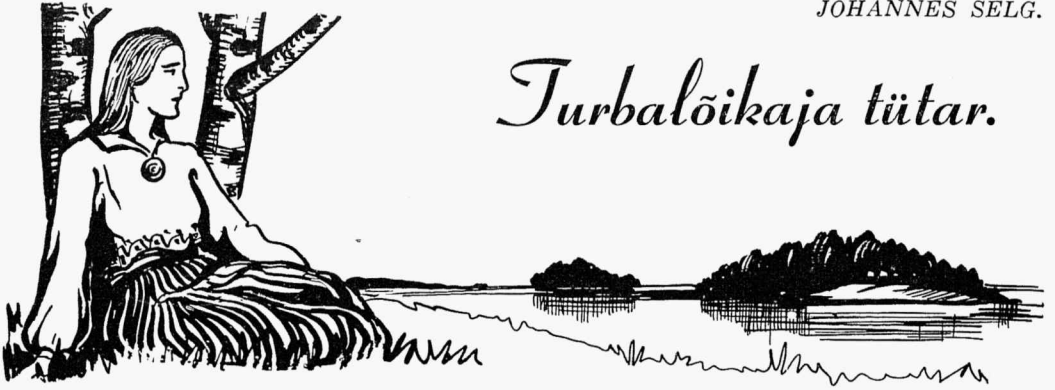
malusi selleks on. Kõigepäält olgu esekujuks Piirsalu ja Eipri agarad poisid. Siin olgu juhtlauseks: pange ise käed külge ja ärge oodake teiste abi; kui oma jõud tõesti ei suuda avitada, siis paluge õdesid ja teisi perelisi valmistada. Oleme võinud panna tähele, et omaalgatus on suurimaid tegurisi, mis õhutab ettevõtlikust. Jatkub meil siin küllalt ettevõtlikust, siis võime õige varsti näha pilti, kus talu põldudel ja hoonetes töötavad odavais ja sobivais tööriietes noored kui ka vanad.

Kokkuvõttes — maanoored on kolme kuu jooksul rikastanud meie kodusid 2291 esemega. See on tähtis ja väärtuslik töö, mida tegid maanoored tööriete valmistamise süvendamisel.

Hilda Paglant.

Kaks nägusat näitsikut demonstreerivad Rannu Maanoorterin-gi kursusel valmista-tud ilusaid peakuid ja põlli.

Turbalõikaja tütar.

2.

Luha Tiiu surus huuled pahaselt kokku. Kõlupuu Villem tantsis parajasti ühe ülejõe poolt kandist peretütrega, kelle saledad sääred liikusid imeosavasti tantsutaktis. Villem ajas selle tüdrukuga tantsu ajal juttu, ega pannud teda, Tiiut, tähelegi. Tiiu oli nüüd väga pahane Kasparile, et see tema vanemate naiste ning tüdrukute hulka istuma oli toonud ja mõtles päris tõsiselt, kuidas seda alandust Kasparile hästi kibedasti kätte tasuda. Ta mõtles juba sedagi, et võib-olla ta ei võtagi Kaspari kosimist vastu, kui see peaks talvel tulema isamehe ning viinadega. Kuid siis pöördusid ta mõtted kähku teisale, sest peoliste hulgas tekkis järsku kihin-kahin ja kõik küünitasid üle üksteise õlgade vahtima.

Luha Tiiuga vaatas sinna poole, kuhu kõik teised enne teda olid vahtinud, ja kahvatas järsku. Sest just praegu lähenes jaanitulele keegi võõras, väga noor, väga kaunis ning väga uhkesti rõivastatud piiga, kelle suured sõstrasilmad sädelesid nagu vääriskivid mõisamanda kaelakees. Kuid ega piigal ainult silmad ei pildunud võluvaid sädemeid. Oli temalgi siidriide pehmete varjude taustal uhke kaelakee, mille üksikud kivid sätendasid rohekas ning punakas tules. Ja tolle võhivõõra neitsi kõrval sammus — ei keegi muu, kui Kaspar, Huntsaare Kaspar...

Tiiu hõõrus silmi, sest ta uskus end viirastust nägevat, kuid ometi oli see nii. Ja nüüd piiga mõistis, miks tema

tantsitaja oli täna õhtul olnud nõnda hajameelne ja miks ta oli lõpetanud järsku tantsimise. Tal oli nüüd tagantjärele, vaatamata oma uhkusele, valus ning häbi, et ta ennist oli öelnud Kasparile, et tema, Tiiu, olevat siin, Männikurus, ju kahtlemata kõige kenam piiga. Jah, siis oli ta seda isegi uskunud, aga nüüd, vaadeldes seda uhkeis rõivais kerge sammuga neitsit, ei julgenud ta ennast temaga enam võrreldagi. Võõra piiga juures paistis kõik olevat väga peen ja ta liigutusedki polnud nagu tavalise inimese liigutused. Need polnud nurgelised ega kohmakad, vaid sujuvad ning kärmed. Kaspar aga, kes kõndis otse piiga kõrval, paistis olevat väga õnnelik ja näis rääkivat vahetpidamata. Tiiul oli seda nähes väga valus, kuid ta ei pööranud pääd kõrvale, vaid vahtis võõrale neitsile julgesti silma, kes suure huviga näis silmitsevat Männikuru jaanitulelisi.

Ja siis nägi Tiiu oma suureks üllatuseks veel üht inimest, kes samuti näis kuuluvat Kaspari ning tolle võõra neitsi juure, — ja see polnud muu keegi kui Turba-Toiva, ikka sama vana Turba-Toiva oma pika punase habeme ning luitunud läki-läkiga. Tiiu imestus oli otse piiritu, kui ta kuulis Toivat rääkivat uhke neitsiga mingit arusaamatut võõrast keelt. Kuid ega tema üksi imestanud selle kõige üle. Juba kostuski rahva hulgas siin-sääl tasaseid üllatushüüdeid ja varsti sosistati, et vana Turba-Toiva on oma tütre Mehistemäe jaanitulele toonud.

See oli enneolematu sündmus. Isegi kandlemängija lakkas keeltel siblimast ja tunnistas tulijaid. Aga Kaspar võttis taskust hõbemündi, viskas selle pillimehe kandlele ja käskis mängida lõbusa tantsuloo ja kui pillihelid hakkasid kostma üle mäe, viis Kaspar võõra neitsi tantsuringi.

Ei nüüd poistel enam silmi olnud omaküla tüdrukutele. Kõik piilusid aga Turba-Toiva tütre poole, kes tantsis nii sujuvalt ning hästi, et isegi Männikuru piigad ei suutnud temalt omi silmi lahti kiskuda. Turba-Toiva ise aga istus tule ääres vanal männikännul ja popsutas oma kõverat, kohlapuust piipu, mis levitas vänget laanerohtude lõhna. Ta oli toetanud lõua kadakasele kepile ja vaatles endamisi naeratades, kuidas Kaspar tema tütrega tantsis. Aga kui tants lõppes, võõras neitsi peene, valge rätiga laubalt higi pühkis ning pillimees järgmise loo kavatses lahti tõmmata, siis astusid esile õige mitu noormeest, kes kõik ihkasid tantsida Turba-Toiva oivaliselt kauni tütrega. Kuid võõras neitsi tantsis nendega ainult paar tantsu, siis libises ta uuesti Kaspari käte vahele ja varsti lahkusid kõik kolm mäelt, Toiva kõige ees, neitsi keskel ja Kaspar kõige lõpus. Toiva aga hakkas astuma oma onni poole, mis polnud Mehiste mäest kuigi kaugel.

Tiiu süda otse põles, kui ta nägi minevat Kasparit koos Toiva ja tema tütrega. Ta kahtles viivuks, võttis siis julgust ja jooksis Kasparile järele, haarates tal hingeldades käsivarrest.

„Sina ei tohi minna nendega, kas kuuled!“ sosistas Tiiu. „Ma kardan sinu pärast!“

Kuid Kaspar ei vastanud midagi, sammus vaid endiselt edasi, märkamata, et tüdruk teda püüdis takistada. Alles

siis, kui Tiiu teda korduvalt tagasi püüdis hoida, peatus Kaspar viivuks ja lausus:

„Mine koju, tüdruk, ja oota, kuni ma tagasi tulen. Mulle ei juhtu midagi halba, aga tähtsad asjad seisavad ees, kuhu minu abi tarvis läheb.“ Nende sõnade järele raputas ta end lahti ja sammus kiiresti eesminejaile järele, jättes Tiiu sooservale nuuksuma. Udu aga ligines nagu piimast sein ja varsti polnud minejaist enam midagi järele jäänud silmavaate jaoks.

Hommikul aga ootas Huntsaare Madis asjata oma poega koju. Teda ei tulnud. Ei tulnud ka õhtuks. Ja järgmisel hommikul tõi Madis, kui ta Mehistemäel sündinud lugu oli kuulunud, seadusemehe, võttis kaks naabripere meestki tunnistajaiks kaasa, ja siis mindi otse üle soo Turba-Toiva onni poole.

Onn oli aastate reast ühele küljele viltu vajunud, katuseõled seisid turris, roovid olid paiguti paljad ja ainsa neljaruudulise akna ees kasvasid kõrged kollaste õitega üheksavägised. Seinapalgidki olid juba täiesti mädanenud ja puu muutunud rabedaks ning punakaks. Aga tugevaist lõhandikest tehtud ukse ees oli suur tabalukk, mis tõendas, et onnis ei võinud olla ainustki hingelist.

Algul koputati siiski igaks juhuks uksele, aga kui keegi ei vastanud ja ka aknast polnud võimalik sisse vaadata, siis murti uks seadusemehe käsu päälle ühisel jõul lahti. Ent onnis polnud ainustki hingelist. Seina ääres seisis vaid koitanud voodi, milles asetses õlgkott, ja akna alla laual paar savikaussi, mis olid täiesti tühjad. See oli kogu väikese onni sisustus, välja arvatud pikergune hõbepeeker, mis leiti onni läbiotsimisel voodipäitsist ja mis kandis endal päälle võõrakeelse kirja veel min-

LINDA KURBO LESIKENÄINE-
HAKKAS KIVA KÄNDÄMÄIE.

git vappi. Selle peekri võttis seadusemees enda kätte ja nagu hiljem selgus, olid peekrile graveeritud rootsi keeles sõnad „Joo mõistlikult, söö mõistlikult, ela mõistlikult!“ Vapikujutus aga osutus lähemal uurimisel üheks Rootsi aadlivapiks.

Loomulikult ei aidanud selle peekri leidmine kogu kummalist lugu selgitada.

Kaspar oli ühes Turba-Toiva ja noore näitsikuga nagu tina tuhka kadunud ja korduvad otsimised ning kuulutused ei andnud mingeid tulemusi.

Kus aga tõe kammitsasse jääb, sääl lokkab luule seda enam. Varsti olid jutud liikvel, et Turba-Toiva läinud koos Kaspari ning oma tütreaga veel samal ööl sügavasse läände ja moondanud sääl nii enese kui ka Kaspari koos oma tütreaga puutüvedeks. Need olid õudsed jutud, milliseid räägiti õhtuti reeahju paistel, kui suits tarest juba välja oli läinud ja uks kinni pandud. Lapsed aga kuulatasid suuri silmi, jalad tõmmatud üles pingile, sest kõikjal oli palju pimedust ja pimedusest võis tulla, kui mitte just too legendaarne Turba-Toiva, siis vähemalt mõni pisike hernetont. Ja lood ise olid ju ka tõepoolest karvu-püsti-ajavad. Nii rääkisid paar naist, kes seenel käies metsa eksinud, et nad kuulnud päris selgesti, kuidas metsas lauldud kolme häälega. Häääl tulnud Ördiraba poolt, säält, kuhu oli nähtud eelmisel aastail Turba-Toivat sügiseti minemas. Naised tundnud kohe häälest, et lauljad olnud Toiva, Kaspar ning Toiva tütar. Nemad aga andnud jalgadele valu ja joosnud nii, et rinnas pistnud veel tükk aega tagantjärele.

Oli kuidas oli, aga sellised jutud mõjusid nii, et ükski naine ei julgenud enam minna suure metsa ega Ördiraba poole marju ning seeni korjama ja need kaks külanaist, kes seda laulujuttu olid levitanud, võisid rahulikult metsast marju ning seeni koju tassida: võistlejaid neil ju polnud.

Vana Huntsaare Madis käis aga nagu unenäos ringi. Tal oli poja kadumisest nii kahju, et jäi iga päevaga üha enam otsa ja kuna tal polnud ühtki hoolitsejat ning talus puudus perenaine, siis võttis uhke, endine uhke Luha Tiiu, selgest kaastundmusest kätte ja läks Madise juure Huntsaarele, ehkki Kõlupuu Villem teda korduvalt ihkas kosida. Tiiu oli vahepääl muutunud palju tõsisemaks, kuid ka ilusamaks, ja ta silmade sügav, rahulik pilk näis kõigi kiuste nagu midagi ootavat.

(Järgneb.)

Ilmus häid noorsooraamatuid.

Nii koguse kui ka väärtuse seisukohast tublisti arenenud romaani- ja näidandite kõrval on meie kirjandusturul ikka enam viljelemist kui ka tähelepanu võitnud noorsookirjandus. Kui tänavust raamatu-nädalat, arvult 3-dat, milline tuleb pidamisele 10. kuni 17. novembrini, tahetakse pühendada eriti noorsookirjandusele, siis võib küll öelda puhta enesetundega, et pind selleks on küllaldane. Noorsookirjandus on teinud meil mitte väikesemaid edusamme kui romaan ning seetõttu on aeg kanda kõikjale loosungit: noorsookirjandus noorte hulka! Sest säält viib tee edasi kõikide kirjandusliikide ja teaduste juure, — nende lugemisele, tundmisele, hindamisele ja armastamisele.

Meie viiest suuremast kirjastusettevõttest suurimaks noorsookirjanduse sünnimajaks on tõusnud K. o.-ü. „Loodus“, kelle kõrval järjest enam on hakanud pühendama noorsookirjandusele tähelepanu ka „Noor-Eesti Kirjastus“. Milliseks ta toodang sel alal just kujuneb, on seniilmunute järgi raske otsustada, kuid näib, et ta on võtnud „Loodusest“ pisut erinevad alused, rõhutada mitte niivõrd raamatute välimust ja illustratsioonilist külge, kuivõrd sisu. Seetõttu ta toodang välimuselt jääb küll „Looduse“ toodangust pisut alla, ent välimus ja illustratsioonid (nähtavasti?) on viinud ka „Looduse“ noorsooraamatute hinnad kaunis kõrgele, mistõttu „Noor-Eesti Kirjastuse“ noorsooraamatuid on hää sisu kõrval teinegi eelis — nad on odavamad. Ja kuigi hinnavahe ei ole igakord eriti silmatorkavalt suur, — sellel siiski ei puudu oma olulisus.

Vähemal määral on kirjastanud noorsoole ka „Eesti Kirjastuse Kooperatiiv“, „Eesti Kirjanduse Selts“, „Rahvapäevik“, „Kultuurkoondis“ j. t., ent isegi kokiku ei suuda nad võtta ei toodangu ulatuselt ega väärtuselt esikohta „Looduselt“.

Millele „Looduse“ noorsooraamatuid siinkohal tahaks juhtida eriti tähelepanu, on „Kuldraamatu“ sarjad. „Kuldraamatu“ kirjastamist alustas „Loodus“ juba aastaid ta-

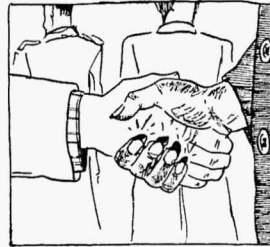
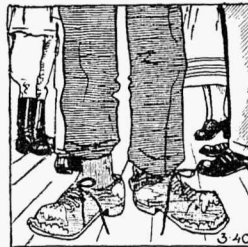
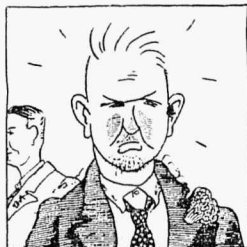
gasi. Seni on selle sisuliselt kui ka välimuselt kauniks arenenud väljaande seitsmes sarjas ilmunud kogusummas 83 raamatut ning pole kahtlust, et „Loodus“ jätkab „Kuldraamatu“ kirjastamist veel hulka aastaid (järgmine sari ilmub 1941. a.). Kui kirjastusel õnnestuks alandada ka väljaande hinda, siis võiks „Kuldraamat“ kujuneda üheks meie kõige levinumaks noorsooraamatuks, millele ta muide küll juba praegugi pretenteerib.

Kui „Kuldraamatu“ esimesed sarjad sisaldasid vaid tõlkeid mitme rahvuse tuntud ja tunnustatud kirjanikelt, siis viimases paaris sarjas on pilt juba märgatavalt muutunud. Oli see ju „Kuldraamatu“ VI sari, millises ilmus üks meie parimaid ja soovitatavamaid noorsooraamatuid — J. Parijõe „Teraspoiss“. Ilmus samas sarjas veel teisi algupärandeid, kuid erilist tähelepanu pälvis selles mõttes siiski viimane — „Kuldraamatu“ seitsmes sari. Kolm raamatut selles sarjas on meie oma autoreilt, seega algupärandid, kaks raamatut on kohandatud meie oludesse ning kõik ülejäänud on säärased, mis on mitte ainult huvipakkuvad, vaid liisandavad noortele ka rea hädavajalisi ja huvitavaid teadmisi kõige mitmekesisemalt aladelt.

Mida sisaldab „Kuldraamatu“ seitsmes sari?

Algupärandeist A. Kohver oma „Ülo vanema võitluses“ viib noore lugeja tagasi Eesti muistsesse iseseisvusaega, kujundades huvipakkuva matka läbi tolleaegse maastiku ning lastes toimuda hästikirjeldatud võitlusi, milles usutavat sangarlikkust osutab Ülo — noor vanema poeg. Selleaegsed uskumused ja kombed, elulaad ja mõttemaailm, — see on leidnud teoses lihtsa, südameliku ja küllalt haarava käsitluse.

Johannes Selg, tuntud ka meie ajakirja lugejaile, on kirjutanud raamatu „Sipelgas Si“, milles loodusteaduslikul alusel vaatleb sipelgate elu. Umbes sellelaadilisi raamatuid, kuigi vähem põhjalikke ja määratud nooremale, on meil ilmunud varemgi, mispärast Selja teos oma ainelt ei ole uud-

1. „Armas Ants, kas tahad hakata jõuluvanaks, et habet kasvatavad?!“

2. Juuksed sasis, habed jääb julgu ja kurbu lilli on nõõpaugus.

3. Saapad on kui prahvea praamid ja püksid on kooldunud põlvede järgi.

4. Kүүnte all on „sõnikuhoidla“ ja küed kui korstnapühkijal.

ne. Kuid selle raamatu suurimaks vooruseks on asjaolu, et autor on suutnud loodusteaduslikku ainet käsitleda muinasjutuliselt tegevusriikka pingega. Sel põhjusel ei puudu raamatul kindel koht ja püsiv väärtus meie noorsookirjanduses.

Küllaldast huvi äratab aga ka Arnold Tulika „Poiss maanteel“ oma sündmustiku arenguga Vene-Jaapani sõja ja 1905. a. vabadusliikumise taustal. Kuigi muretust linnalapsest hullkuriks muutunud väikese Tooma seiklused ei ole kogupildis hästi usutavad, võimaldub autoril nende varal ometi üsna kurjuskalt esitada tolleaegseid olusid. Ning see ongi raamatu üks tugevamaid külgi.

Eesti oludesse kohandatud teoseiks sarjas on K. Põldmaa „Must valgel“ — Vene autori Iljini koostatud raamat kirja-, tähe- ja trükkikunsti arengust vanimast ajast tänapäevani. See raamat on hädavajalikuks, kuid ühtlasi huvitavaks õppevahendiks igale noorele, kes tahab õppida tundma ja peaks teadma, kuidas inimkond õppis avaldama oma mõtteid kirjas, — kuidas omati oskus, mis moodustab määrava alus-samba kogu inimkonna arenguloos ja kultuuris üldse.

Samuti eesti oludesse on kohandatud M. Puusepa poolt E. M. de Fouberti „Tiitarlaste harrastusi“, millist raamatut oleksime vajanud juba ammu. See on huvitav kogu kõige mitmekülgsemaid harrastusi tiitarlastele, kes tahavad kasvada lahutamatult kokku töökuse ja töörõõmuga, omada endaalgatust ning seejuures mitte kulutada suuri summasid.

Ning ülejäänud teosed selles sarjas, millest jutustavad need?

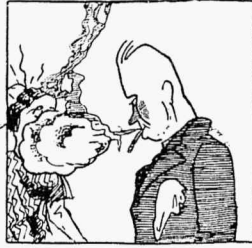
Sääl on John Buchani „Aafrika viimne kuningas“, suure kirjaniku Knut Hamsuni abikaasa M. Hamsuni „Langerudi lapsed“, J. Girupnieki „Reis maakera sisemusse“, H. L. Smiithi „Peggy Raymondi koolipäevad“, Charles Lindberghi „Minu lennuk ja mina“, Maurice Maeterlincki kuulus „Sinilind“, E. Nesbity „Noored võlukunstnikud“ ja H. Pagési „Kolumbuse laevapoiss“. Suur ja ohtlikuks kujuneda töötav neegrite mäss Lõuna-Aafrikas, noorte elu Norra idüllilises maaoludes, meie suure ema Maa sisemus ja tehnika tohutu tulevikuaareng, väikese tüdruku elu inglise koolis, kuulsa lenduri tee üles ja lend Ameerikast Euroopasse, maailma kauneim muinasjutt salapärasest sinilinnust, inglise maamõisade elu ja salapärasus, maailma suurima tähtsusega avastusretk — Kolumbuse sõit Uus-maailma, — need on teemad, millele pühendatud viimatinimetatud raamatud. Ei ole eesti keel ainuke ega esimene keel väljaspool nende autorite rahvuskeele piire, kuhu nad tõlgitud. Ning nende parimaks soovitusel on paljude rahvaste noorte suur poolehoid, mille nad võitnud.

Kui „Kuldraamatu“ üheks suuremaks vooruseks üldse lugeda seda, et ta annab huvitava lugemismaterjali kõrval rohkesti ka teadmisi väga mitmesugustelt aladelt, siis on see voorus kergesti omistatav ka „Kuldraamatu“ viimasele sarjale. Sarja üksikteoste valiku mitmekesisus tõstab sellelt seisus-

„moemehena“

5. Krae püsti, püü lontis, nii sammub Ants kui sajaaastane.

6. Taskurätt omalt suuruselt kõlbaks hüsiti ka käterätiks.

7. Rõivad on elav kroonika ja vammusel puudub mitu nööpi.

8. Antsul on kindlasti jalgratas, seda nähku igamees püksihoidjatest.

kohalt vaadatuna „Kuldraamatu“ viimasena ilmunud sarja eelmiste sarjade esirinda.

Noori raamatute juure juhtides ei saa aga piirduda ainult huvipakkuvale kirjandusele tähelepanu juhtimisega ega osutamisega sellele, mis pakub nauditavat lugemismaterjali või lisandab üldisi teadmusi. Kirjanduses olulise tähtsuse omab enesekasvatustilk kirjandusžanr. Seda kirjandusliiki on meil hakatud viljelema viimasel ajal uue jõuga ning on juba suudetud täita rõõmustaval kombel lünki, mis tekkisid sellesse kirjandusliiki vahepäälseil aastail.

Enesekasvatustliku kirjanduse silmapaistvamaist teoseist, mis viimasel ajal ilmunud, peab nimetama enne teisi „Looduse“ kirjastusel ühiklase aja jooksul kahes trükkis ilmunud Dale Carnegie „Kuidas võita sõpru ja mõjustada inimesi“ (365 lhk., kr. 3.20). Ameerikas olevat seda teost müüdnud kaheksa kuu jooksul üle 860.000 eks. ning teda peetakse maailma kõige kiiremini müüdavaks raamatuks. Miks? Võibolla seepärast, et see raamat õpetab kohtlema inimesi neid solvamata, et ta aitab vältida vaimset härdumust, andes uusi mõtteid ja püüdeid.

Dale Carnegie raamatus üldiselt võttes ei leidu midagi päädpöörivat. Otse vastupidi — kõik näib siin lihtne ja kerge. Ent paraku just lihtsais ja kergeis elupisiasjus teeme pahatlihti suuri vigu, mis tasuvad endid meile kuhjaga. Ometi igapäevaseid probleeme inimsuhete allal lahendades püüame tihti leida eneses olematuid võimeid, jättes seejuures tardunud olekus unuma teisi, teinekord kuldseid võimeid. Et õieti

elada ja õieti teotseda, selleks on igatiheleist tekkinud soov omada aabitsalisi tõdesid praktilisest elust, või veel parem — omada praktilise elu käsiraamatut. Siin see otsitav on, võtke ja lugege — lihtne ja äärmiselt tihe teos mehe sulest, kes kogu oma elu pühendanud teovõimsate inimeste kasvatamiseks ja kujundamiseks. „Kuidas võita sõpru“, haridusministri otsusega raamatukogude komisjoni ettepanekul soovitatud avalikele raamatukogudele I järjekorras ja õpilasraamatukogudele alates algkooli 5. õppeaastast, on raamat, mida maanoored peaksid tingimata lugema. See raamat peaks olema maanoortevaheliseks kinkesemelks.

Peaaegu samalaadiline, ent põhiliselt siiski erinev on samuti „Looduse“ kirjastusel ilmunud dr. D. A. Lairdi raamat „Kuidas meeldida teistele“, alapäälikirjaga „Miks mõned inimesed meile ei meeldi...“ (223 lhk., kr. 2.60). Teemat jämedates joontes vaadeldes ei ole ju nimetatud kahel raamatul suurt vahet, kuid oluline nende raamatute vaatlemisel on mitte unustada, et esimene sisaldab päämiselt isiklikke kogemusi, saadud paarikümne-aastasest tööst ja täiendatud teaduse lisatankustega, teine raamat oma tabelite ja diagrammidega aga valgustab iseloomu kujundamise probleemi valgude teaduslike uurimuste taustal, mida ainult rikkastavad hästileitud tähelepanekud ümbritsevast elust. Säärastena need kaks raamatut, taotledes kumbki iseloomu kujundamist selliseks, et võita sõpru ja meeldida ise teistele, õieti täiendavad üksteist üsna lähelapandavas ulatuses.

Teaduslik täpsus, asjatundja avameelsus, käsitlemise põhjalikkus -- need on dr. Lairdi raamatu vourusi, mis seletavad ka talle kõikjal omistatud häätahtliku ja tunnustava arvustuse. Noortele, kellel on tähtis mitte enam korrata neid tuhandeid vigu, mida näeme igapäev tehtavat oma ümber, on „Kuidas meeldida teistele“ hädavajalikuks käsiraamatuks. See raamat on mitte ainult üksikisiku, vaid ka kogu rahva kui terviku elu arendav, sest ta aitab liita rahvaterviku üksikuid lülisid intelligentsi ja sõprussidemetega.

Kollmas mitte vähem silmapaistev teos „Looduse“ sellelaadilises toodangus on viimasena ilmunud James L. Murselli „Voolujoonestage oma mõistus“ (272 lk., kr. 2.90). Voolujoonestamine on ju tõeliselt uus sõna, kuid sellesse sõnasse pisutki süvenemine kinnitab peatselt, et tegemist siin on siiski üsna vana mõistega: kuidas vähema energiakulutusega saavutada rohkem. Elame tehnika ja rekordite sajandil, mil igapäev kuulame voolujoonelistest autodest, järjest tõusvaist lennukiiirustest, mil oma igapäevast elugi juhime nii, et väikesema füüsilise „rabelemisega“ saavutada rohkem. Kas ongi põhjust palju imestada, et viima-

tinimetatud teose autor seda kõike oma ümber näinult asub lahendama üsna tähtsat küsimust: kas ei ole võimalik kujundada oma mõtlemise protsessegi ümber voolujoone põhimõttele, saavutades niiviisi minimaalse pingutusega selge ja täpse mõtlemise? Meie ajastu pakub tehnilistel aladel ülimat viimistlust, miks laseme siis mõistusel tal- latala iganenud radu? Mõistuse voolujoonestamine on ühtlasi mõistuse arendamine võimsaks ja tugevaks, kuid ka edu saladus selles mõttes, et valitseda kõiki oma kehali ja vaimseid oskusi ajanõuetele vastavalt.

Lihtsate, kuid hästivalitud ja põhjenda- tud näidete varal jagab autor oma raamat- us juhiseid inimestele kõigilt kutsealadelt, selleks et säästa aega ja vaeva ning saavu- tada seejuures rohkem. Alles selle raama- tuga tutvunenult võime vastata paljudele küsimustele, mis kerkinud takistuste ja eba- õnnestumiste puhul meie elus. Sellest raa- matust võime leida paljudele küsimustele lahendusi ning selle raamatu varal vältida rea ebaõnnestumisi ja ebaeeldivusi. Ees- kätt tohiks aga raamat huvitada noori, kes parajasti teostavad enesearendamist ja pör- kavad kokku elus esimeste takistustega ning ebaõnnestumistega.

Rännakul.

Läki teele, rändurite vägi,
kevadtuul ju kaasa kutsub meid,
kutsub iga metsasalk ja mägi
käima päikselisi kevadteid!

Nüüd on meie päralt kogu kevad,
iga tuulehoog ja päiksekiir,
põllud haljad, järved sädelevad —
taevarand on meie ainus piir.

Läki lauldes, rändurite vägi,
kevadtuul ju kaasa kutsub meid,
kutsub iga metsasalk ja mägi
käima päikselisi kevadteid.

Vaata õitemerle uppund aasa,
kuhu paistab päikse kõrge lõõm!
Võta kevad enesega kaasa,
võta kaasa õnnis rännurõõm.

Vaata kaugeid avarusi helgeid,
sääl sa endassegi valgust saad!
Vaata taevarandu siniselgeid,
Korja südamesse kodumaad.

M. RAUD.

VESTLUSI NÄITEJUHIGA

Elmet Veebo.

Käesolevaga avame „Tõusev Nooruses“ näitekunsti nurga üldpäälkirja all „Vestlusi näitejuhiga“.

Arvestades maanoorteringide legelaste elavat lavalist huvi, tahame siin anda vahete-vahel nõuandeid ja näpunäiteid lavalise loomingu ja teatrikunsti puudutavate küsimuste kohta. Päärõhu sellejuures tahame panna uuemate ja ka paremate vanemate näidendite tutvustamisele ja iseloomustamisele, et olla abiks lavategelastele sobiva näidendi leidmisel ja repertuaari koostamisel.

Pääle ülalnimetatud osa avaldame vahel sekka ka artikleid ainetel, mis olek-

sid samavõrra olulised nii näitejuhile kui üksiktegelastele, näiteringi liikmetele, nagu osa juure asumine, tüübi loomine ja kujundamine, kontakt lava ja saaliga jne.

„Vestlustes näitejuhiga“ vastab toimetuse ka üksikküsimustele ja pärimistele sissetulnud kirjade järjekorras ja on valmis astuma mõttevahetusse päevakorda kerkinud küsimustes.

Käesolevas numbris toome ülevaate kahest viimasel ajal ilmunud näidendist, mõlemad lühikesed, sobivad ettekandmiseks segaeeskavadelega pidudel.

Toimetus.

J. Selg.

Viljandi paadimees.

Romantiline näidend kahes vaatuses lauludega — seisab tiitellehel päälkirja all. Kuna praegune karm elu tingib meile küllalt reaalsust ja raskepära, siis on seletatav ka janunev vajadus millegi ilusama, õrnema ja südamlikuma järele. Ega muidu poleks Ringhääling pidanud „Viljandi paadimeest“ kordama, aga ta pani rõõmsas rütmis kaasa tuksuma kogu kuulajaskonna südame.

Näidendina sama autori idee ja tegelaskond, mis on loodud samanimelisele viisirikvale laulukesele, on veelgi nauditavam ja värvirikkam, kuna pääle kuulmisorganite on rakendatud tegevusse ka nägemismeel.

Kuigi lavakirjelduses iseloomustatakse järvekallast paadisilla ja paadisadama majakesega, on võimalik taotleda niisuguste dekoratsioonivõimaluste puudumisel sama efekti ka lihtsamate võimalustega. Piisab põsaste ja puudega piiratud muruplatsist, kus vasakul lava taga asub oletatav paadisild ja järv, paremal tagaplaanil paadivahi

majakese nurk. Ees paremal oleks põsaste varjul esimeses vaatuses sammaldunud pink, teises puude all värvitud vits-toolid.

Nagu lavakirjeldusest nähtub, on see oma lihtsuses sobiv isegi vabaõhunaidendiina, mille järele on käesoleval aastaajal eriline vajadus, sest korraldatakse ju suvised pidud päämiselt vabas looduses.

Mõlemad päätegelased, Andrus ja Maret, mängivad kahes vanuses. Esimeses vaatuses on Andrus 22-aastane Viljandi paadimees ja Maret 20-aastane türuk, kes tahab sõita üle järve. Teises vaatuses, kakskümmend aastat hiljem, on saanud Andrust doktor, kes kohtub järvekaldal Maretiga — eiegantse daamiga Pariisist. Samuti kahes faasis esineb jutumees Marjaski, algul vooimehena, hiljem autojuhina. Veel on väikene osakene kanda Maretit kümneaastaselt tütrele Maajal, elavaloomulisel ja julgel tüdrukul.

Ja see oleks loetelu kogu tegelaskonnast, kui mitte kaasa arvata laulukoorist koosnevad lõbusõitjate seltskonda, kelle ülesandeks

on tänuväärne osa meeleolu loomise näol näidendi algul ja esimese vaatuse lõpul.

Lõbusõitjate pool äraviidud paadi ootamisel hargneb keskustelu Maret ja Andruse, kahe lapsepõlvesõbra vahel, kelledest üks on vanem üliõpilane — paadimees, teine daamiline preili päälinnast. Mälestus ilusast lapsepõlvest, loodus ja vaikne järvekohin viivad kaks inimest lähedale sisemisele õnnehetkele, üksteisest arusaamisele ja mõistmisele.

„Oota mind, Maret, kuus aastat!” palub Andrus, siis kirjutab oma nime ette doktor ja me võime abielluda. Ja siis sünnib alkordeonil kompositsioon: „Viljandi paadimees”.

Kuid hiljaks on jäänud Andrus. Maret on kihlatud kaardiväeleitnandiga Peterburist, kuigi ta tunneb, et tänase õhtu meeleolu ei lase teda iialgi tunda oma mehe vastu niisugust armastust, nagu tunneb ta Andruse vastu.

Aga kohtumine sünnib ikkagi. Kuigi kakskümmend aastat hiljem. Pagulasena Pariisis elanud Maret tuleb tagasi lesena, et venna juures Halliarul alata uuesti elu ja kasvatada suureks tütrekene Maaja. Jälle on kadunud paat ja Maret peab ootama. Sääil tuleb doktor Vallard, kes pole keegi muu, kui endine paadimees Andrus. Täitunud on ammu tema nooruspõlve igatsus. Sigineb jutt, meeleolu vaheldub meeleoluga ja siis sõidab Andrus Maretiga Halliarule, mis on nüüd tema oma, sest Maret viend on olnud sunnitud selle müüma.

E. Larm.

Sääil Mäeotsa talus.

Külalajant ühes vaatuses.

Lühikese, kolmekümne leheküljelise kausta piirides on autor suutnud üles ehitada pingelise ja keerulise situatsioonide kogumiku, mis viimases etteastes muutub ikka hoogsamaks ja hoogsamaks, kuni kõik laheneb naaberperemees Peeter Piiri suu ja arusaamise kaudu.

Kõneall olev näidend peaks olema eriliseks palaks just neile näiteringidele, kus pole kuigi suurt tegelaste valikut, sest kogu personaal piirdub ainult viie inimesega — kolm meest + kaks naist.

Kogu näidendi kandvus lasub muidugi

armastusel, mis olukordade kahekülgsuse tõttu võtab leppimatu poosi noore talumehe Piiri ja Mäeotsa peretütre Leeni vahel. Nimetatute ümber tiirlev koomikute paar, vanatüdrukust tädi Anna ja vanapoisist asunik Kusta, võõrapärase liignimega Kranzfuss, loovad momente ja olukordi, mis vähegi korralikuma ettevalmistuse juures peavad mõjule pääsema.

Näidend algab laululise sissejuhatusega külanoorte poolt, kes Mäeotsa talu lähedal tantsuplatsil veedavad ilusat laupäevaõhtukest.

Eisemeses etteastes, nagu väikese sissejuhatava proloogina kogu edaspidise tegevuse arenemiseks, selgub varjatud armastus Leeni ja Peetri vahel. Kui õnnest joo bunud Peeter kordab neid sõnu, mis töid talle lähemale maailma suurima õnne, vanapiigast peremehe õele, saab piiga aru, et Peeter armastab teda.

Samal ajal istub kambris kosilane; juba varem nimetatud Kranzfuss, kes on oma sisimas sisemuses langetanud otsuse — omegi kord lõpetada neiu Anna vanapiiga põlv ja viia teda kodukanaks enda tühja pessa.

Siitpääle läheb juba tegevus jantlikumaks. Peremehe õnnesoovimisest järeltab Anna, et Peeter on juba temalegi kõnelenud nende elu uuest algusest. Kranzfussi plaanidest pole Annal aimugi. Kui lõpuks mõlemad on jõudnud asjast „õigele” arusaamisele, saadab Anna Kranzfussi sinna, kus kasvab pipar ja ütleb peremehele silmapilgutamata otse suu sisse, et tema läheb mehele ainult Peeter Piirile ja ei kellelegi muule.

Sellises selgitatud olukorras lähevad sassi muidugi kõik mõeldavad ja mõtlematud vahekorrad. Anna ei taha teada midagi Kranzfussist, peremees Peetrist ja Peeter viidud valearusaamisest segadusse, sülitab kogu Mäeotsale. Leeni aga naiselikus vihas ja kättemaksus pakub end midagi mõtlematult naiseks vanale Kranzfussile.

Just üsna lõpu eel selguvad siiski olukorrad. Peeter ja Leeni ulatavad teineteisele käed ja päevaste erutuste tõttu on neiu Annagi muutunud järeleandlikumaks ja ta on nõus isegi Kranzfussiga abielluma, aga mitte enne, kui ta eestistab oma hirmsa nime.

Maanoored ja kehaline kasvatus.

Eesti Mängud olid tõenduseks, et ka maal valitseb elav huvi kehalise kasvatus vastu. Viimastest Eesti Mängudest teame, et ligi 40 prots. kogu osavõtjaskonnast andsid maanoorterigid. On tähtis püüda sinnapoole, et seesugusele algusele järgneks pidev töö kehalise kasvatus alal.

Teame, et maanoored töötavad värskes õhus, teevad jõutoimelist tööd, mis juba iseenesest inimest teatavas mõttes kasvatab ja harjutab. Teame, et suvel soojade ilmadega lõunatundidel ja pühapäeviti maal ohtrasti käiakse ujumas, samuti harrastatakse lumerohketel talvedel suusatamist, kõik see on kehaline kasvatus, mida maanoored omal vabal ajal kasutavad, ilma et selleks oleks tarvis erilist õhutamist või sundimist. Kerkib küsimus, kas sellest ei ole juba isegi küllalt.

Sellele peab vastama — ei ole. Teame, et maatöö inimesed teeb kohmakaks ja puiseks. Jõudu on, aga keha on kange ja paindumata. Rinnakorv on tugev küll, aga liikuvust on vähe ja ka hoiak ei ole kõige parem. Kas peab meie maapoiss siis tingimata seesugune olema ja seesuguseks jääma?

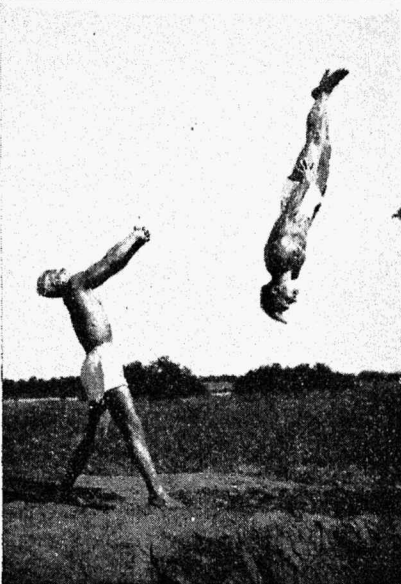
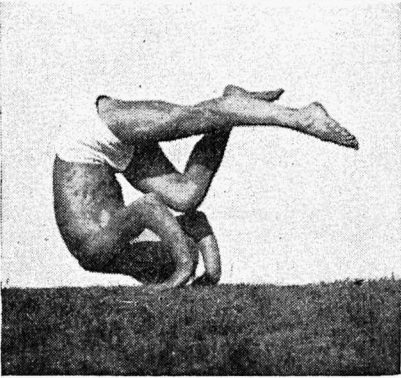
Meile on mitmel puhul eeskujuks seatud Taanimaad, kui kõrge põllukultuuriga maad. On jutustatud sellest, kuidas sääl maad haritakse, aga ei ole jutustatud seda, kuidas sääl maapoiste kehalise kasvatus eest hoolitsetakse. Sellelt maalt on võrsunud moodsa võimlemise isa Niels Bukh. See mees nägi oma maanoorust, nägi, et ta on kohmakas ja küsis endalt ka, kas see peab igavesti nii olema? Ta vastas ei. Mispärast see maanoor, kes Taanis ei sallinud, et ka kõige väiksem maalapp oleks söödis, peab ise ilmast-ilma käima ringi söötijätud kehaga. Ja Niels Bukh lõi oma võimlemissüsteemi maapoiste tarvis, lõi oma kehakooli ja arendas välja põrandvõimlemise selleks, et anda maanoortele painduvust, korralikku kehahoiakut, et neid muuta liikuvaks ja osavaks, ühesõnaga seesuguseks nooruseks, keda rõõm näha.

Võimlemisjuht Ernst Idla, nagu alati — humoorikas ja kategooriline ühtlasi. Juhatab maanoorte esinemisi II üleriigilistel suvipäevadel.

Aga mitte ükski seda. Seesama Niels Bukh võttis oma maapoissid kaasa ja viis nad otsejoones olümpiamängudele. Sinna koikkukogunud maailma tippsporlaste ja neid imetlema sõitnud rahva ette läks Niels Bukh oma maapoiste rühmaga ja demonstreeris seda võimlemist, mis on tarvis, et vormida maapoistest harmoonilisi inimesi, kehaliselt täiuslikke inimesi. Oli küllalt neid, kes selle üle naersid, aga Niels Bukhi see ei kohutanud. Ta teadis, et ta on väljas õige asja eest. Talle tundus see olevat nii tähtis, nii oluline ülesanne, et terve maailm seda pidi nägema ja siit pidi võtma õpetust.

Ja see sündiski nii. Kehalise kasvatus paremad asjatundjad mõistsid, mida Niels Bukh neile oli selle esinemisega tahtnud ütelda. Jah, pagana pihta, sellel mehel, kes oma maapoistega esines siin maailma tippsporlaste kõrval, kes

püstitasid tippsaavutusi, mis harilikule surelikule jäävad kättesaamatuks, sellel mehel oli ju sulaõigus, see mis tema oma maapoistega näitas, see oli ometi see keheline kasvatus, mida vajas maa.

Ma ei pruugi vist juurde lisada, et Niels Bukh võimlemise ala kogu maailmas algatas uue ajajärgu. Aga ma tahaks küll seda ütelda, et Taani naised ja mehed, keda mina olen näinud Soomes ja Rootsis võimlemispidustustel, on nii toreda kehaehitusega, et raske on silmi neist ära pöörata. Ma ei ole küll Taanis käinud, aga ma usaldan sääl käinute andmeid, kes oma reisumuljetes kirjutavad, et Taani maanoorte hulgas on võimlemine saanud nii levinenud ja armastatud alaks, et nendel päevadel kui seltsimajas on võimlemistund (2 korda nädalas à 1 tund), põllul töö lõpetatakse kell 6, kodused tööd kell 7 ja noored siis oma jalgratastel kokku sõidavad seltsimajadesse.

Armsad maanoored! Kui teie oma pidustustel esitate võimlemist ja kui teie neid võimlemisharjutusi kätte õpite, mis Ernst Idla poolt on loodud ja mis on määratud selleks, et teile anda kõike seda, mida Niels Bukh soovis anda Taani maapoistele, siis ärge seda tehke mitte ainult selleks üheks esinemiseks, vaid jäägu see siitpäele maanoorte alaliseks harrastuseks. Võimlemine meestele ja naistele on tänapäeval kujunenud väga rikkalikuks ja mitmekesiseks maailmaks, mis pakub igaühele huvi. Nimetagem kehakooli harjutusi, naisvõimlemist või meestele pörandvõimlemist, kus iga harjutus nõuab julgust, eneseusaldust ja täiuslikku keha üle valitsemist. See on tore maailm, temaga tasub tutvuda. Ja kui need kaks — võimlemine ja maanoor — üksteisele käed annavad, siis olen ma kindel, et meie maanoorus taanlastest kehalise kasvatusel alal maha ei jää; siis olen ma kindel, et meie maanoortest võrsuvad mehed ja naised, seesugused, nagu neid vajab Eesti maa ja Eesti rahvas.

E. Pau.

Harjutusi meeste pörandvõimlemisest.

Googe välja

rahvapillimehed.

Rahvalaulust loeme:

Tulid siis suised suuredpühad.
Uinutasin pere magama,
Laulsin lapsed sängidesse, —
Siis läksin jookstes kiige alla.
Neiud kiiksid kiige pealla,
Mehed mängisid mäella,
Poisid löid kurni koppelissa.

See laul kõneleb, et ka vanal ajal meie noorus ei ole sallinud nurgas no-
rutamist, et eestlane rasketes elutingi-
mustes ja raske töö kõrval on otsinud
mõistlikku meelelahutust, küll selleks,
et unustada muste argipäevamuresid,
küll aga ka lihtsalt seepärast, et ilutse-
mine ja rõõm on olnud elujõulise ja
elujaatava noorusele alati omane.

Tõsi küll, Eestis on olnud ka teist-
suguseid ajajärke, kus ilutsemist ja
rõõmu on halvaks pandud. On olnud
usuliialdamisi ja vagatsemie ajajärke,
mis haarasid peaaegu kogu maa ja ku-
junesid möödunud sajandi alguses Ees-
tis üldiseks vaimuliikumiseks, mis ei sal-
linud oma kõrval ei rõõmupidusid, ei
rahvalaulu ega rahvatantsu.

Võõrsilt sisserännanud „vendade“
õhutusel rüüstati kiigemägesid, kus rah-
vas oli varem istunud „ilukarikad käes-
sa.“ Palvevendade päälekäimisel naised,
meeste äraolles, kogusid kokku küla-
dest torupillid ja põletasid ära. Pul-
madest ja talgudelt kadusid rahvalau-
lud ja rahvakombed ja asemele astu-
sid vaimulikud laulud. Nii hääbus ja
kadus rikas ja omapärane vabaajakul-
tuur, kadusid maalt rahvapildid.

Huvitavaid andmeid sellest ajast
võib leida Rahvaluule Arhiivist. Vana
taluperemees Hiie mägi (Martnast)
kirjutab:

„Kui tuli lahkusuliste liikumine, siis
need pidasid juba tantsu patuks. Enne
seda, siis kui ma kasvasin, siis tõmma-
ti Halli ja Metsajaani vainul tantsida
iga laupäeva ja pühapäeva ööd läbi.“

*Kandle Juss,
maanoortele hästituntud rahvapillimees.*

Palvevendadest ta kirjutab:

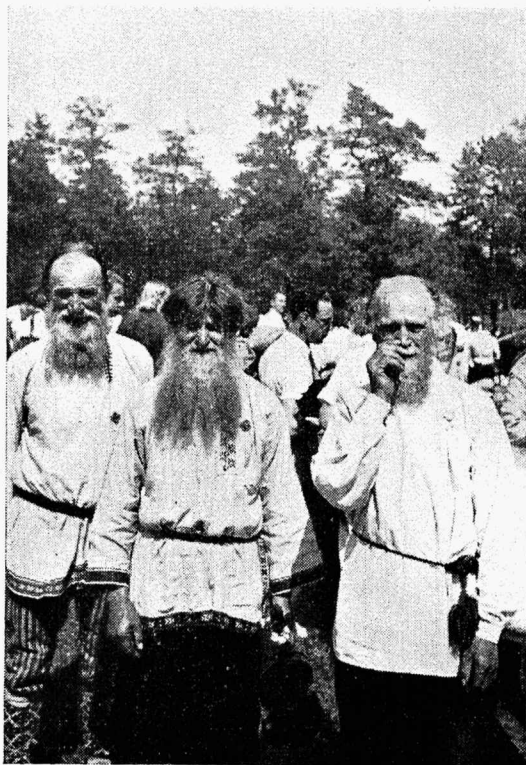
„Palvevennad olid õige kangesti
noorte inimeste lõbustuste vastu. Mit-
mel korral saagisid nad külakiigedel
sambad maha ja käisid tantsu ajal noo-
ri inimesi kiige all noomimas... Küll
ähvardati noori, et kõik, kes tantsivad,
need lähevad põrgu põhja...“ Kui
seda kirjutust loed, siis on ka kohe
selge, kust see ütetus pärit on, „et hü-
pake ja karake, küll te põrgus põlete.“

See usuliikumine, millel muidugi
olid ka omad hääd küljed, sattus äär-
musse, hakkas kerkima selliseid inimesi,
kes rääkisid, et nad on käinud taevas
(„taevaskäijad“) ning tekkis ka teist-
suguseid usumäratsemisi. Hiljem näe-
me, kuidas see liikumine hakkab osu-
tama tagasiminekut ning tõmbub palve-
majadesse.

Kurb selle juures on aga see, et
usuliialdamise ajajärk hävitas järsult
nende loovate isikute järelekasvu, kes
rahvale andsid tema kunstilise raud-
vara juba aastasadade eest. Selles
õhkkonnas ei tekkinud enam kuulsaid
laluemasid ja kaduma hakkasid vanad

kuulsad mängumehed, kes olid meie rahvaloomingu kandjad. Meil püsib arvamine, nagu oleks rahvalooming halli massi ühislooming. See ei ole aga täpselt siiski nii. Ka rahvakunstis ei ulatanud igäüks oma maitse ja loominguvõimete poolt selle kõrge tasemeni, mis meie rahvakunsti iseloomustab. Siingi oli mehi ja naisi, kes teistest mitmekordselt olid ette jõudnud, kes välja paistsid teistest oma tehnilise oskuse ja loomiserksuse poolt. Need olid, kui nii tohib öelda, rahvakunstnikud, kes tihti kogu oma elujõu pühendasid vastavale alale ja kes selles suhtes oma ümbruskonnale äratust andsid.

Kui me kõrvale jätame rahvalaulud ning vaatleme rahvatantsu, mis tänapäeval jällegi on eluõiguse saanud noorte pidutsemiste juures, siis ei saa kuidagi mööda minna vanadest mängumeestest. Pääle oma mänguoskuse olid

Setu rahvapillimehi II Eesti Mängudel. Nemad tulevad kindlasti esinema ka üleriigilistele maanoorte suvipäevadele.

nemad ka osavad tantsude tundmises. Tantsude levitamine oli mängimise kõrval nende eriülesandeks. Need pillimehed juhatasid pidudel tantse ning tantsijaid ning hääd mängumehed olid väga hinnatud ja otsitud. Kui nad aja jooksul hauda varisesid, siis läksid koos nendega hauda meie rahvatantsude paremad tundjad, teadjad ja arendajad. Sest on ju päris loomulik, et nad oma koolmeistri osas sageli kas unustasid või teadlikult ära jätsid mõne tantsusammu või koguni tuurigi, mille asemele leidlikumad nende hulgast löid uued ja sobivamad.

Seesuguseid rahvapillimehi on tänapäeval vähe. Torupill, mida mängiti vanasti igas pulmas ja mille mängijaid leidis igas külas, on tänapäeval muutunud haruldaseks muusikariistaks ja selle mängijaid leiduvat Eestis kõigest 2—4. Samuti on kadumas kandlemängijad. Küll käib „Kandle Juss“, keda maanoorte pere hästi tunneb, oma kandlega siin ja sääl kursustel, aga oma kolleege võib ta sõrmede pääl üles lugeda. Mängumeeste vähene arv pidurdab aga omakorda rahvatantsude levikut, sest hää mängumees oskab ka tantsule „elu sisse panna“. Kui tugevasti rahvatants oleneb mängumeestest, näitab järgmine lugu. Ida-Harjumaal, Kuusalu rannikul, mida peetakse meie rahvatantsu kõige rikkamaks varaaidaks, kust ligi 50% Eesti teadaolevatest rahvatantsudest on üleskirjutatud, sääl Hara külas elas umbes 100 aastat tagasi kuulus mängumees Jaagup Kvellstein ehk nagu rahvasuu teda nimetab „Altsauna Jäska“. Jäska oli olnud osav viulimängija aga ka hää tantsupedaogog. Tihti oli ta pidul pannud viuli kõrvale ja tulnud tantsupõrandale juhima, kui tants ei läinud küllalt ladusalt. Nagu tema kaasaegsed on tõendanud, oli Haras Jäska eluajal rahvatants läinud moodi ja Jäska olnud see, kes talle hinge sisse pannud. Seesugused olid muistsed mängumehed.

„Õnnelikuks võib ennast kiita see, kes on võinud viibida meie rahvaloomingu edasikandjate ja esitajate keskel, ehk üldisemalt endisaja alati noor-

Rahvapillimehi esinemas II Eesti Mängudel. Maanoorte ülesanne on neid rohkel arvul kaasa tuua oma üleriigilistele suvipäevadele.

te vanade keskel, kelle südames põleb noorustuli ja kelle silmis sädeleb kustumata elurõõm.“ Nii ütleb nende kohta A. Pulst, kes Muusikamuuseumi ülesandel on kogunud vanu pillimehi, laulikuid ja tantsijaid, ning nendega Eestis ringreise korraldanud.

See muistsete vanade ring kuivab, kahaneb ja kaob...

Armsad noored! Veel leidub neid elavaid varasalvi teie ümber. Neid ei ole palju, aga seda hinnalisemad nad on meile. Kui teie nüüd valmistute maanoorte pidustuste vastu, siis kuulake ja uurige tähelepanelikult ja selgitage, kes teie ümbruskonnas on osav pillimees. Ei ole tähtis, missugust pilli ta mängib, kas kannelt, viulit, torupilli või löötpilli. Ei ole tähtis ka see, et ta tingimata oleks hallijuukseline mängumees. Olgu ta noor või vana, teatage

temast kohalikule maatulunduskonsulentile või maanoorte instruktorile, et ka neil oleks võimalus nendega ühendusse astuda.

Meil on kindel kavatsus kõiki neid rahvapillimehi tuua välja maanoorte pidustustele. Ja oleks hää, kui iga maanoortering selle ülesandele huvi ja armastusega kaasa aitaks. Sellega saaksime tasuda tänuvõlga neile, kes on kandnud edasi eelmistest põlvetest saadud vaimset pärandust. Nende mänguriistade „kuldseid kõlaseid“ tahame kuulda oma pidustustel, sest nad räägivad meile eestlaste elutundest. Aga meie tahame neid rakendada tulevikus ka selleks, et meie rahvatantsud ja rahvakultuur võiks maanoorteringides ja kiigemägedel uuesti ellu ärgata.

E. P.

Varva tants

MÄRT SOSSI — Halliste kihelkond
S e a d n u d L E I D A I D L A

I tuur 1. 2. 3. 4. 5. 6.

II tuur 7. 8. 9. 10. III tuur 11. 12.

13. 14. IV tuur 15. 16. 17. 18.

V tuur 19. 20. 21. 22. 23. 24.

Varva tants on võetud II Üleriigiliste Maanoorte Suvipäevade rahvatantsu ettekannete kavasse.

Tants on seatud Võimlemise-Instituudis Ernst Idla ja Emmi Tõkke poolt järgmiste tantsude põhjal: „Varvatants“, „Orjatants“ ja „Üks Eesti tants“ — Hallistest ning „Teibatants“ — Karksis.

Osavõtjad: 2 meest, kellest üks on nr. 1 ja teine nr. 2 tantsija.

Algseis: Tantsijad hoiavad ühe 3 m pikkuse ja 4 sm läbimõõduga varva (teiba) otsast parema käega kinni, kusjuures parem käsi on all.

Lähteasend: Seistakse nägudega vastu päeva, vasak käsi vabalt all.

I tuur.

Tantsijad liiguvad alates parema jalgaga 9 kõnnisammuga ringijoonel vastupäeva, kusjuures igal taktil osal soorita-

takse üks samm (1—3 takt). Sellele järgnevalt pöörduetakse üle vasaku õla ringi, vahetatakse varb vasakusse kätte ja liigutakse 9 kõnnisammuga vastassuunas, s. o. päripäeva (4—6 takt).

I tuur korratakse (1—6 takt), kusjuures tuuri lõppedes pööravad tantsijad nägudega vastakuti, varb paremas käes.

II tuur.

Võttes väikese harkseisu, õõtsutatakse varva hoogsalt vaheldumisi vasakule ja paremale, koos ülakeha kaasaliikumisega, kusjuures nr. 1 tantsija algab õõtsutamist vasakule ning nr. 2 tantsija vastavalt sellele paremale. Õõtsutamine toimub 8 korda (igal taktil üks kord) ja viimasel taktil viiakse varb hooga üles.

III tuur.

Hoides varva parema käega ülal pää kohal, sooritatakse 8 polkasammu

koos pöörlemisega ümber oma püsttelje päripäeva ja liikumisega ringis vastupäeva (11—14 takt kaks korda). Nr. 1 tantsija algab polkahüplemist vasaku jalaga, nr. 2 aga paremaga, ning pöörlemisel varva alt läbi keeratakse varva otsa peos, nii et ta maha ei langeks.

IV tuur.

Tantsijad pöörduvad nägudega vastakuti, varb paremas käes, ning alatakse uuesti varva õõtsutamist, nii nagu II tuuris, kuid selle erinevusega, et heidetakse vaheldumisi vasakut jalga üle varva. Jala üleheitmine toimub järgmiselt: Nr. 1 tantsija õõtsutab varva parema käega vasakule ühes samaaegse vasaku jala ülestõstmisega, vahetades ühtlasi varva vasakusse kätte, nr. 2 tantsija samaaegselt lihtsalt õõtsutab varva paremale poole (15. takt). Järgnevalt nr. 2 õõtsutab varva vasakule koos vasaku jala üleheitmisega ning nr. 1 samaaegselt õõtsutab varva vasakust käest paremasse. Sääraselt õõtsutatakse 8 takti, s. o. 8 korda.

V tuur.

Tantsijad liiguvad polkasammudega ringjoonel vastupäeva edasi, heites vaheldumisi vasakut jalga üle varva. Nr. 2 sooritab esimesena vasaku jalaga polkasammu, nr. 1 samaaegselt parema jalaga, heites sellele järgnevalt kohe vasaku jala üle varva, ning viies varva paremast käest vasakusse (19. takt). See-

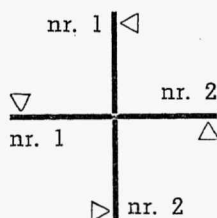
järele nr. 2 sooritab parema jalaga polkasammu, millele järgnevalt heidab vasaku jala üle varva koos varva viimisega paremast käest vasakusse (20. takt). Nr. 1 samaaegselt sooritab vasaku jalaga polkasammu. Selliselt jalgu vaheldumisi üle varva heites tantsitakse 8 takti, s. o. kumbki tantsija heidab neli korda vasaku jala üle varva (19.—22. takt kaks korda).

VI tuur.

Varb paremas käes tantsitakse 8 polkasammu liikudes vastupäeva, kusjuures viiakse varb vaheldumisi üles ja tuuakse alla, nii et esimese polkasammuga üles ja teise polkasammuga alla (19.—22. takt).

Lõpuks jäävad tantsijad seisma ja viivad esimese akordiga varva üles, teiseaga toovad alla ja kolmandaga pööravad paremale, s. o. seljad vastakuti, ja võtavad varva vasakusse kätte. (23.—24. takt).

Märge: Tantsu kirjeldus on lihtsustamise mõttes antud kahele tantsijale, kuid tegelikult võtavad tantsust osa 4 meestantsijat 2 varvaga (teibaga), kusjuures varvad on asetatud risti (joonis).

Õitse maa ja müha meri

Hoogsalt

(Karl Eller)

J. ZEIGER

mf

Õit-se maa ja mü-ha me ri, sä-ra lu-mi, hel-gi jää. Põld, mis kannab vii-ja-

mf

te-ri a-la-ti me o - - maks jää. Mei-e ran-du, mei-e saa-ri kaitsku

ff

kangelaste käed. Põh-ja-taeva si-ni-kaa-ri hoidku ik ka kõr - - ged väed!

Kevade-marss

Küirelt, käigu taktis

K. A. HERMANN

Tul-ge nüüd, tul ge nüüd, läh-me lau-lu-ga, jab, tal-la - ma, mal-la - ma

cresc.

il - ma i - lu - la, jah. sam-mu-me, tam-mu-me mar-si - tak-tis nüüd ning sü - da-

mes meil kõi-gil röö-mu-hüüd I - lu täi-dab il - mamaad ja röö-mu - lau-lud

lak-su - vad, ka kee-led he - li a - ja - mas ja kaa-sik vas - tu ka - ja - mas.

Trap, trap, trap. Meil ja - lad jul-ged as - tu - mas ja ke - ha ker-ge kõi-ku-

mas, ka hää-l on he - le kõ - la - mas nii o - le - - me kõik lus - til mars-si-mas.

M ä r k u s : Mõlemad ülaltoodud laulud on võetud II üleriigiliste maanoorte suvipäevade lauluettekannete kavasse.

Võru ja Rõuge põllumeeste konventide ühise maanoorte õppelaagri avamine 8. juunil Väimela põllunduskoolide juures. Laagrist võttis osa üle 100 maanoore.

Kasutagem ajalehti oma töötulemuste tutvustamiseks.

Suure maailma asju jälgides oleme võinud tähele panna, et propagandaga peetakse sõda ja propaganda abil võidetakse lahinguid. Sõdivad riigid kasutavad kõiki võimalusi, eeskätt aga oma käsutuses olevaid ajalehti ja raadiot, et oma saavutusi eriti välja tõsta ja oma tegevust õigustada. Suudab propaganda tegija oma propagandaga lugejaid ja kuulajaid nii sisemaal kui ka välismaal veenda, on temale kindlustatud laialdasemate rahvammasside poolehoid ja tema tegevus on igal allal soodustatud ja tagajärjekam.

Samasugune on olukord ka palju väiksema rahvakogumiku — üksiku organisatsiooni ehk. Suudab üks organisatsioon omast tegevuspiirkonnas laialdasemate rahvahulkade tähelepanu oma tegevuse ja saavutuste peäle tõmmata, seda enam huvi selle organisatsiooni vastu tuntakse ja seda edukam on tema tegevus. Ühtlasi aitab see tõmmata asjast huvitatuid suuremal määral selle organisatsiooni ridadesse. Ühenduses on aga jõud, ja mida suurem üksikisikute kogu on ühe eesmärgi saavutamiseks ühendatud, seda suuremad on selle organisatsiooni töötulemused.

Maanoorteringid kui organisatsioonid, mis on oma ideeliseks eesmärgiks seadnud teadlike tuleviku põllumeeste kasvatamise ja teguvõimsa maaühiskonna väljaarendamise ning kõige selle juures lõvosa töö aukohale seadmise, on oma töös kõige edukamad siis, kui nad on oma tegevuspiirkonnas suutnud võimalikult kõik maanoored oma organisatsiooni kaasa tõmmata ja kui nad sellejuures on võitnud oma ümbruskonna lugupidamise. Viimane on aga võimalik siis, kui ümbruskond on alati teadlik ja informeeritud ringi tegevusest ja töötulemustest.

Kõige tõhusam vahend selleks on kohalike enamloetavate ajalehtede kaudu laiemaid rahvahulke tutvustada oma töötulemustega. Meie rahva kultuuriline tase on aastast-aastasse tõusnud ja seetõttu on ajaleht järjest enam teed leidnud ka viimastesse metsakolgastesse. Meil ei ole maal

enam järele jäänud kuigi palju talusid, kuhu ajaleht veel teed pole leidnud. Sellepärast olgu iga maanoorteringi siht, kes tahab, et tema töö oleks edukas, kõigist oma tähtsamatest saavutustest ja töötulemustest laiemaid rahvahulki ajalehtede kaudu informeerida. Selleks valitagu igas ringis üks või paar liiget, kes ringi juhtimisele lähedal seisavad ja omavad ladusamat kirjutamise oskust. Need võtavad endale moraalseks ülesadeks avalikkuse valgustamise ringi tegevusest. Ja et selle isiku tegevus enam oleks välja tõstetud, leitagu talles isegi mõni ametinimetus, näiteks kasvõi „informatsiooni toimetaja” või mõni veelgi sobivam nimetus.

Kuidas kirjutada ajalehele.

Ajalehele kirjutades peetagu esimese reeglina silmas, et ajaleht on mõeldud esmajoones inimestele uudishimu rahuldamiseks. Sellepärast on iga ajalehe lugemisel nii, et tahetakse võimalikult esimese pilguga säält rohkem uudist kätte saada ja loetakse sellepärast esmajoones lühemad artiklid. Pikemad kirjutused jäävad tavaliselt hiljemaks lugeda ja sageli jäävadki lugemata. Sellepärast peab ajalehe informatsioon olema lihtne. Ainult eriti tähtsatest sündmustest võib ajalehes pikalt kirjutada. Niisuguseid sündmusi on aga maanoorteringi tegevuses õige harva.

Sellest seisukohast lähtudes ei ole ka õige maanoorteringi tegevusest ajalehtedele anda aastas üks või paar korda informatsiooni. Niisugune informatsioon on siis pikk ja sündmused sääl vananenud. Neile ei anna enamasti ajaleht ruumi ja kui ta seda teeb, leidub vaevalt sellele informatsioonile lugejat. Tähtis on aga seega, et ajalehele antavas informatsioonis oleks mõne sõnaga ära öeldud oluline ja veel tähtsam, et informatsioon oleks värske. Sündmus, mis täna juhtus ja homme on lehes, võib lugejat rabada; sama sündmusest aga alles nädala pärast lehest leides, paneb see lugejat haigutama!

Mida avaldada ringi tegevusest ajalehes.

Siin olgu esimeseks reegliks: avaldada seda, mis ringi liikmetele ja teistele isikutele on pakkunud suuremat huvi ja selle juures ringi kõige kiiremate sammudega on aidanud saavutada oma üllesseatud eesmäärke. On läbi viidud mõni ühisaktsioon ja sellega saavutatud ringi töös häid tulemusi, tuleb sellest tingimata avalikkust informeerida. Oli, näiteks, ringi korraldusel asjatundja poolt mõni töödemonstratsioon, sellele järgnes ühine töövõtete õppimine ja lõpuks korraldati võistlus selle töö parima läbiviija selgitamiseks, siis see on juba saavutus, mis igal juhul väärib avalikkusele teatavaks tegemist. Ja informatsioon ajalehele võib sellest olla järgmine:

Suuretöö Maanoortering korraldas pühapäeval Saarepää vallas Parmupere talus juurvilja harvendamise kursuse, millest 35 ringi liiget osa võttis. Kursust juhatas maatulunduskonsulent agr. A. Oun, kelle juhatusel kõik ringi liikmed tegelikult juurviljaharvendamise läbi viisid. Lõpuks korraldati samas juurvilja harvendamise võistlus, kus esikohale tuli ringi liige Ants O s a v.

Umbes samasuguselt võivad leida ajalehes märkimist kõik teostatud kursused, loengud, asjalikud töö- ja kõnevõistlused ning läbiviidud aktused. Edasi vääriavad märkimist ringi liikmete osavõtmised mitmesugustest üleriigilistest võistlustest, eriti aga kui mõni liikmetest niisugustel võistlustel saavutab tulemuse. Ringi koosolekutest vääriavad erilist märkimist uued üritused ja kavad, mis võetakse ringi tegevuskavasse. Siin peatagu aga meeles, et suurte ettevõtetel ja kavadel on ainult siis ajalehes avaldamiseks eluõigus, kui hiljem see ka üllesseatud määral teostatakse. Avalikkusele teadustamine suurtest tegevuskavadest ja nende kavade teostamata jätmine või poolikult teostamine mõjub ringi presitiivile rohkem kahjustavalt kui kasutoovalt.

Mida rahvale ei tarvitse kirjutada.

Nagu märgitud, ajalehtedele ei tarvitse saata pikki kirjutusi. Igast märkimist vääriavad sündmustest tehtagu eriarikkel ja jäetagu sellest välja kõik ülejäänud. Harilikku koosoleku kirjelduse juures ei huvita kedagi, mis kellaajal koosolek algas. Kirjutada sellest, kes seda juhatasid ja protokollisid, on samuti üleaarne. Enamasti piüütakse loetleda pääkoosoleku puhul kõik ringi organitesse valitud isikuid. Tihti saab neist 10—15 nimeline rida. Need nimed on aga laiemale üldsusele enamasti tundmatud ja ringi hää nimi ja väärtus ei kannata karvavõrtki, kui mainitakse ainult valitud ringivanema ja juhatusliikmete nimed. Ka rahalised aruanded ja eelarved ei huvita palju kedagi. Hää on, kui sellest ühe või kahe arvu nimetamisega saab mööda minna. Selgub aga tegevuse aruandest, et ringi tegevuses on mõnel alal tähtis samm edasi jõutud, siis tuleb see tingimata kinni naelutada.

Väga tähtsaiks piüütakse aga sageli pidada rahalise sissetuleku hankimise mõttega korraldatavaid pidusid. Neist kirjutatakse siis enne ja pärast pidu. Enne pidu on niisugusel kirjutusel veel reklaami mõte (aga seegi peab olema osavalt peidetud!) pärast pidu aga, kui sääl pole ette kantud mingit erilist kunstilist saavutust, ei ole mingit mõtet seda esile tõsta. Sest kõrvaltvaatajale võib sellest jääda mulje, et selles ringis muud ei tehta, kui pidutsetakse. See on aga kaalukamatele ringkondadele kõige halvem mulje. Niisuguste kirjutustega aga võite ka ajalehe toimetuses saavutada endale säärase tähelepanu, mistõttu teie kirjutused juba hiljem pikemalt lugemata paberikorvi rändavad.

Ülaltoodut kokku võttes olgu iga maanoorteringi siht igast oma positiivsest töö tulemusest informeerida avalikkust kohapäälsete ajalehtede kaudu. Seda tehtagu lihidalt ja selgelt. Sellele ei keela ükski ajaleht oma ruumi. Kergesisulised ajaviite ettevõtted jäägu parem ringi oma kroonikasse.

A. T.

Juhiseid noortele säästjatele.

Riigihoiukassa poolt väljakuulutatud noorte hoiutegevuse võistlus on tekitanud noorsooorganisatsioonides teatavat elevust ja huvi hoiutalituste vastu. Kuna Riigihoiukassa asutused on noortele veel võõrad ja hoiutalituste kord tundmata, siis põhjustab see paljudes noortes teatavat tagasihoidlikkust, mistõttu nad võivad jääda tagasihoidest hoopis eemale. Neile tagasihoidlikele peaks vaid soovitada natuke rohkem julgust ja enesekindlust, siis läheb kõik ladusasti. Püüame neile omalt poolt kaasa aidata ja alljärgnevas olulisemaid küsimusi selgitada.

1. Mis on noorte hoiutegevuse siht? See on — äratada noortes juba aegsasti huvi hoiutegevuse vastu ja ergutada neid teadlikule sihtkogumisele. Teadlik koguja on see, kes kavakohaselt säilitab osa oma sissetulekust, selleks et tulevikus seda kasutada kindla eesmärgi saavutamiseks. Seega tuleb siis noortel kõigepäält seada endale eesmärk, milleks ta koguma hakkab. Ärgu võetagu esialgul kogumise sihiks mõnda hinnalist eset, vaid see olgu jõukohane ja üsna kättesaadav, nagu mõni põllumajanduslik käsiraamat, tarvilik aiatööriist või midagi taolist. Kui üks siht on käes, siis seatagu üles teine — ja juba suurem —, nii et kogumine pidevalt jätkuks.

2. Kuidas teostada kokkuhoidu? See on võimalik mitmel viisil. Osa noori teenivad juba iseseisvalt — (õpipoisid, töölised jne.), need koostagu endile kindel eelarve, nii et osa sissetulekust alati jääks üle mõneks tulevikku otstarbeks (üllikond, tööabinõu, jalgratas). Teised, kes käivad koolis ja omavad ajutist teenistust (karjased, marja- ja seenekorjajad jne.), võivad säästa suurema osa oma teenistusest selleks ajaks, kui sissetulek puudub (riietuseks, matkadeks, õppeabinõudeks, õpperahadeks jne.). Suurem osa noortest, kellel iseseisvat tulu pole, võivad endale tagavarasid koguda kahel viisil: 1) hankida juhuslikku teenistust ja 2) hoides kokku vanematelt või sugulastelt saadud taskuraha, mis tavaliselt kulutatakse maiustustele, ehteasjadele või muule tühja-tähjale. Säilitatud raha tuleb hoida mõnes kindlas kohas, — hoiukarbis, vanemate käes jne., kuni koguneb vähemalt üks kroon. Siis viidagu kogutud summa hoiule lähemasse Riigihoiukassa asutusse, mille asukoha võib leida Riigihoiukassa kalender-nimestikust.

3. Milline tähtsus on raha hoiule paigutamisel Riigihoiukassasse?

1. Riigihoiukassa on kindlaim raha hoiukoht, sest sinna paigutatud hoisum-

made eest vastutab riik kõigi oma varanduste ja sissetulekutega.

2. Raha kodus hoidmine on mitmeti hädaohtlik, sest kodushoitav raha võib hävineda võimaliku tuleõnnetuse korral. Ka hoolsaltki kodus peidetud rahatagavara võib langeda varguse ohvriks ning paljudel juhtudel on selle hävitanud isegi rotid ja hiired.

3. Kodushoitav raha ei teeni omaniku huvides juurekasvu, s. t. ei kannu intresse ning sukasääres ja ahjuaugus talletatavad kroonid on suureks kaotuseks meie riigi ja rahvamajandusele.

4. Kuidas sooritada sissemaks Riigihoiukassa asutustes:

Riigihoiukassa asutustes võib alaealiste avada hoiuarveid kahel viisil: 1) vanemate või teiste isikute poolt ja 2) alaealise enese poolt. Esimesel juhul, kui esimese sissemaksu teostab alaealise nimele keegi teine isik, alaealine ise ei saa oma hoiuarvet käsutada enne, kui ta saab täisealiseks. Teisel juhul, kui alaealine ise teostab esimese sissemaksu, käsutab ta oma hoiuarve iseseisvalt. Kuna hoiutegevuse võistluse sihiks on noorte hoiualaline isetegevus, iseseisev tagavarade kogumine ja nende tarvitamine, siis on soovitatav just viimane hoiuarve avamise viis. Sellepärast teadlik noor koguja võtab oma kogutud raha (vähemalt 1 kroon), läheb Riigihoiukassa asutusse ja küsib, kus saab hoiuarvet avada. Kui on leidnud õige koha, avaldab ta vastavale ametnikule soovi tähtajata hoiuarve avamiseks. Siis ametnik annab temale täitmiseks (vahel täidab ka ise) avalduslehe, mis näib täidetult välja järgmisena:

Avaldus

tähtajata hoiuarve avamise kohta.

Hoiusumma omaniku:

Perekonnanimi Vainomets

Nimi Jaan

Sünniaeg 14. märtsil 1928

Elukutse õpilane

Hoiuleantav summa üks kr. 50 s.

Allkiri: J. Vainomets.

Hoiuleandja allkiri (kui esimese summa sisse maksab teine isik):

„1.“ juulil 1940. a.

Täitnud niisuguse avalduse ja kirjutanud alla vastava kuupäeva ning oma nime, annab hoiuletooja oma kogutud raha ühes avalduslehega ametnikule. Ametnik kannab andmed raamatusse, võtab sinna allkirja ja annab temale vastu hoiuraamatu. Sellest sil-

*Sooru Maanoorte-
ringi liikmed pa-
randavad ühiselt
pakase löödud
haavu.*

mapiigust arvates on noor juba teadlik ja võistlusvõimeline hoiuarve omanik.

5. Kuidas toimida siis, kui Riigihoiukassa asutus asub kaugel? Sel korral Riigihoiukassa võimaldab noortele isiklikult käsutatavaid hoiuarveid avada järgmiselt: keegi noorsoo-organisatsiooni üksuse vanemaid juhte, kes on Riigihoiukassa asutuses tuntud, toob säält kaasa tähtajata hoiuarve avamise avaldusi. Omavahel kokkulepitud päeval toovad üksuse noored oma säästusummad kaasa ja täidavad üksuse vanema juhatusel avaldused. Hiljem üksuse vanem võtab noortelt vastu nende poolt täidetud ja allakirjutatud avaldused ühes hoiuleantavate rahadega ning viib Riigihoiukassa asutusse. Sääl avatakse avalduste kohaselt isiklikud hoiuarved ja antakse sissemaksjale välja hoiuraamatud arveomanikule edasiandmiseks. Samuti võivad toimida ka edaspidised juuremaksud, ainult sissemaksjal tuleb siis kaasa võtta ka hoiuraamat.

6. Kuidas toimida summade väljavõtmisel.

Kui hoiuraamatusse on kogunenud juba seesugune tagavara, mis võimaldab p. 1 märgitud sihi saavutamist, siis võib noor koguja vastava summa hoiuarvelt välja võtta. Selleks hoiuse omanik peab kaasa võtma oma hoiuraamatu ja isiklikult minema Riigihoiukassa asutusse. Kui hoiuse omanik pole tuntud Riigihoiukassa asutuses, siis võtta kaasa veel mõni isikut tõendav dokument, kas

isikutunnistus või õpilastunnistus. Hoiuse omaniku isikut võib tõestada ka kaasasoleva tunnistaja — vanemad, üksuse vanem, õpetaja, või keegi teine Riigihoiukassa asutuses tuntud täisealine. Riigihoiukassa asutuses esitab noor oma hoiuraamatu ja palub välja anda teatav summa. Ametnik ulatab temale täitmiseks väljamaksuavalduse, mis näeb täidetult välja järgmisena:

Väljamaksuavaldus.
Tähtajata hoiusummad.

Riigihoiukassa agentuurist Pajusi vallavalitsuse juures (kelle) Jaan Vainometsa hoiuarvelt hoiuraamatu nr. 458 järgi olen kätte saanud 5 Kr. 40 s. viis krooni ja 40 senti.

28. oktoobril 1940. a.

Allkiri: J. Vainomets.

Täidetud väljamaksuavalduse kohaselt ametnik kirjutab hoiuraamatust väljaõutud summa ja annab selle arveomanikule ühes hoiuraamatuga.

Raha väljavõtmisel tuleb vähemalt üks kroon arvele jätta, kuna vastasel korral arve lõpetatakse ja hoiuraamat ära võetakse. Noortel aga ei tuleks kunagi oma hoiuarvet lõpetada, vaid jätkata püsivalt kogumist samasse Riigihoiukassa hoiuraamatusse.

A. Poltimäe
Riigihoiukassa inspektor.

Rahvaraamat kanakasvatusest.

„Kanakasvatus talus“, R. Paglant, agr. E. Priks ja dr. vet. H. Talts. Põllutöökoja kirjastus 1940. 109 ltk., 53 pilti. Hind 1 kroon.

Mõned nädalad tagasi nägi ilmavalgust ülal- toodud päälkirjaga väga nägusa värvitrukis kaanega, rohkete asjalikkude piltidega ja hää l paberil trükitud raamat. Raamat on mõeldud käsiraamatuks taluolude-kohaseks kanapidami- seks põllumehele, eriti aga maanoorele.

Juba esimene pilk kõnesolevale raamatule ennustab, et see peaks pakkuma põllumehele- kanakasvatajale, aga ka põllumehele, kes veel kanu tulunduslikuks otstarbeks ei pea, paljugi õpetlikku. Raamatu esilehel olevad raamatu koostajate nimed — R. Paglant, agr. E. Priks ja dr. vet. H. Talts — juba ütlevad, et seda raamatut tasub lugeda. Raamatu koos- taja on meil kõigepäält tuntud paremate eri- teadlastena omal alal, aga veel rohkem, — nad on tuntud ka nõuandetöö alal uute ja huvita- vate võtete kasutatena, võib öelda koguni — moodsamate nõuandjatena.

Ja ega raamat ei too ka selles esimeses mul- jes pettumust. Kohe Põllutöökoja raamatut põh- jendava saatesõna järele esimest lehekülge lahti lüües seisame huvitava käsiraamatu alustamise viisi ees. Eriliselt väljatõstetuna seisab enne harilikku teksti algust raamatu koostajate oma- pärane sissejuhatus, mis algab sõnadega: „Meie kõik soovime teenida palju raha, süüa hästi, soetada kauni mugava kodu ja saada osa võimalikult kõigist kultuurhüvedest. Meie tun- neme rõõmu loova töö saavutustest, aga meie ei taha olla töö orjad...“

Nii et raamatu sissejuhatus pakub juba hu- vitavat käsitlust. Huvitavamaks läheb aga asi, kui sirvime mõnd päälkirja raamatu eripää- tükkidel. Kohe esimesena seisab päälkiri „Asi annab arutada“. Ja sellele järgnevad päälkir- jad: „Õppereis sinna, kus muna ei tule“. „Usu kinnitamiseks“, „Aga tarkade kivi on vaba kar- jamaa“, „Ja noortele — peotäis teadust“. — Nendes päälkirjades on juba moodsa ajalehere- porteri vaimu ja need teevad ette piltlikult sel- gekseks selle, mida hiljem järgnev tekst üksikasja- likult kinnitab.

Säärased päälkirjad teevad raamatu elavaks ja ei lase selle lugemist igavaks minna. Aga ka teksti sees, kui on juba asjalikke arutlusi kuh- junud rohkem üksteise otsa, hoolitsevad auto- rid raamatu huvitavuse eest ja lasevad vahel sekka sähvata päris raudsepalikke lööklauseid. Olgu neist mõned toodud, näiteks: „Kana pole nõid: ärge oodake paljast kaeraprahist muna!“ „Kõige hädalisem, mida vaja, on pääleahakka- mine. Selleks toetada jalad kindlamsse seisu, võtta kätte saag...“

Aga nüüd ka asjalikust, mida raa- mat sisaldab. Mõnel võib ju tekkida arvamine,

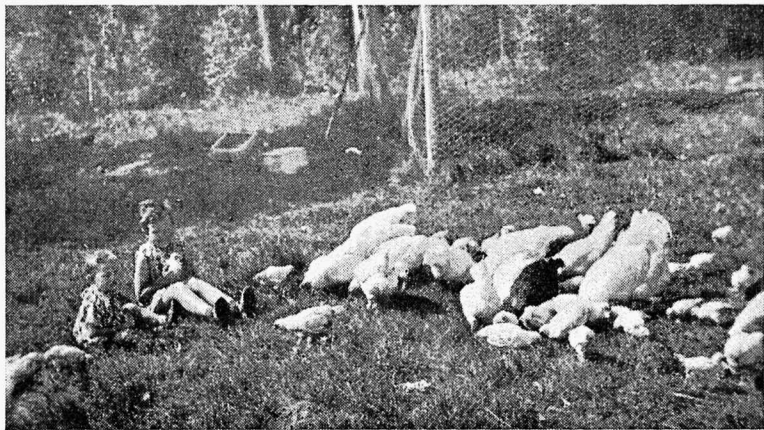
kas niisuguse kerge ja voolava aine käsitluse juures raamatu sisuline külg viimati ei kannata. Raamatu üksikasjaliku tutvumise juures veen- dute aga hoopis vastupidises. Raamatus on väga asjalikult selgitatud meie senise talude üldiselt ebatasuva kanapidamise põhjused. Seejärele minnakse kartmata „pääsüüdlase“ — kanade puudulikkude eluruumide — kallale ja kõiki viimaseaegseid rohkeid kogemusi ära kasutades antakse pilt, kuidas ilma suuremate investee- risteta puudulikult kasutatud kõrvahooneid (laudapääseid, rehealuseid jt.) ära kasutades on võimalik kanadele talus luua hõlpsasti sobivat eluruumi.

Seejärele kanala tarviliku sisustamise käsit- lemise järele minnakse teise kanapidamise va- lusama küsimuse, s. o. kanade karjamaa ja koplite kallale. Kanade karjatamise küsimuses leiame juba moodsat ja võib öelda veidi revo- lutsioonilistki käsitlemist. Senised kanade arvu kohta väikesed ja rohutud karjamaad mõiste- takse hukka ja selle asemel soovitatakse: „rohu- maa on kana tervise ja elujõu allikas“. Ja veel enamgi: veidi tagapool rõhutatakse — „aga tark- ade kivi on vaba karjamaa“. Ära kasutada viljakõrtesse varisenud terad ja viljapääd, põl- dudel rohkel leiduvad ussikesed ja putukad — see on alles õige kanapidamine. Kuidas seda läbi viia, selleks on antud raamatus küllaltki kergesti läbiviidavaid praktilisi lahendamisviise.

Edasi leiavad raamatus käsitlemist kõik olu- lised kanade söötmise, pidamise ja tõuküsimu- sed. Sellele järgnevalt leiab aga järjekordselt pikemat käsitlemist üks kanapidamise valusa- maid küsimusi. Selleks on kanapere uuenda- mise ja juuresoetamise probleem. See on meil kanapidamise laiendamisel üks raskemaid küsi- musi ja seetõttu tibude kunstlik väljahautamine ja nende emata üleskasvatamine taluolude ko- haselt leiab põhjalikult käsitlemist. Ainult kunstemade küsimuses oleks tahtnud näha mõnd uut ja täiesti sobivat tüüpi, kuna senised raamatus toodud kunstemade tüübid on tegelik- kude kanakasvatajate andmetel ühes või tei- ses osas osutunud puudulikuks.

Pikem päätükk raamatus on pühendatud ka- nade tervishoiule ja haiguste käsitlemisele. Selle kanakasvatuse osa eriline rõhutamine raa- matus, mis on mõeldud kanakasvatuse arenda- miseks taluoludes, kus see peab moodustama ainult ühe jõukohase haru üldisest mitmepal- gelisest talumajapidamisest, tundub olevat raa- matu otstarbele mitte täiesti vastav. Ei tee ju põllumehelegi paha, kui ta tunneb kanade ja tibude sagedamaid haigusi. Aga kui paljud neist haigustest on üldtunnustelt sarnased, oma mõ- jult ja arstimisviisilt aga täiesti lahkuminevad, siis peab ütleva, et põllumees raamatu selle osa läbilugemise järele veel kuigi palju kanade hai- guste tundmise alal edasi ei ole jõudnud ja paljudki haigused tema poolt arstimata jäävad.

Kanapere pakub noortele
rohkesti huvi.

Kuna üksikusse kanasse ja tibusse ei ole investeeritud kuigi nimetamisväärt kapitali, siis on kõige õigem enamik kanade haigusi taluoludes arstida vanal viisil, s. o. kirvega paku pääl. Päälegi, kui raamatu koostajad eespool kahes kohas (lhk. 44 ja 46) rõhutavad, praakige kanakarja armutult ja hävitage kõik puuduliku arenemisega tibus, sest viimastest ei tule niikui-nii enam õiget munakana.

Eriline osa „Kanakasvatustalus“ on pakutud maanoorele. Juba raamatule Põllutöökoja poolt antud saatesõnas rõhutatakse sellekujulise raamatu vajadust organiseeritud maanoortele. Raamatu sisuga tutvudes selle sobivus tõusvale põllumeeste põlvele leiab kinnitamist igal leheküljel. Aga raamatusse on koguni sisse võetud kaks eripäätükki maanoortele: üks, mis käsitleb teadlikku kana söötmist ja söödatarbe leidmist ning teine, mis rõhutab maanoorte osa kanakasvatuse edendamisel.

Kokkuvõttes peab ütleva, et raamatu koostajatel on olnud lahendada väga raske ülesanne selle raamatu sisu ja viimase käsitlemise ulatuse valikul. Eriteadlastel on ju lihtne kirjutada kanakasvatuse käsiraamatut „elukutselisele“ ka-

nakasvatatajale. See raamat on seda täielikum, mida laiemalt sääl kõik kanakasvatuse küsimused leiavad käsitlemist. Kirjutada aga kanakasvatuse käsiraamatut põllumehele, kellele kanapidamine peab olema ainult üks õieti paigutatud hammasratas kogu talupidamise küllaltki keerukasse masinavärki, on juba raskem küsimus. See ei nõua raamatu koostajailt mitte üksi oma ala — kanakasvatuse — põhjalikku tundmist, vaid ka kogu talumajapidamise õige korrastamise tundmist. Ei saa vist keegi salata: kõnesoleva raamatu juures on raamatu koostajad sellega hästi toime tulnud. Oleks isegi väga hästi, kui kanade haigusi käsitlev osa oleks leidnud kokkuvõtlikumat käsitlust.

Üldiselt on „Kanakasvatustalus“ raamat, mis peaks puutama iga meie põllumehe kätte. Kindlasti peab aga seda raamatut nägema ja lugema maanoor, kui tuleviku talupidaja, kes on möödapääsmatult ka kanakasvatataja. Maanoorterangi raamatukogus peaks see raamat esikohal olema. Raamatu maale kättesaadavuse eest on hoolitsetud, kuna see on müügil kõigis munaühisustes ja kõigi maatulunduskonsulentide käes. A. T.

MIKS KANA EI MUNE.

Sissejuhatav osa raamatust „Kanakasvatustalus“.

Õppereis sinna, kus muna ei tule.

(Nendele, kellel on aega.)

Kas leidub Teie ümbruskonnas midagi taolist:

Soojas ja niiskes lehmalaudas hiilivad jämedad varjud, aralt ja hirmunult, sest valgust on vähe ja varjudel õigust eluruumile veel vähem. Need on kanad. Paljud nendest on siin juba hiilnud viis-kuus talve ning jäänud juba vanusest üpris nõdraks. Nad on

põlvest-põlve järjest enam sugulased omavahel ja palju värve võib leida nende kohevast sulekuuest: musta, valget, pruuni ja punast.

Kanal on kanasilmad. Lõunatunniga saabuv talvehämarus paneb teda kiirustama, et kuidagi veel jõuda üles õrreroovikule. Öö on väga pikk ja kulub palju tunde, enne kui perenaine tuleb laternaga lauta lehma vaatama. Nälg on näpistamas tukkuva linnukese kõh-

Nüüd läheb kõik teisiti.

tu. Aga nüüdki võib ta vaid vaikselt häälit-seda ja alles pika ootamise pääle hakkab lau-daaknast niipalju valgust immitsema, et ta usub hüpata maha ja vaadata aralt ringi. A r a l t, sest lehm võib väetikesse tallata sõn-nikusse ja talitajagi tõmmata jalaga, kui juh-tub ette jääma. Eriti pärast seda, kui öösel sõimeserval tukkudes on midagi kaotatud söö-dapõhule. Niisugune on kanakarja päeva al-gus, mis saabub igapäevase toiduotsimise mu-redega. Nokitakse lehmade toidukünas, otsi-takse ülejäänud krõbukesi, puhastatakse sea-molli uurdeid ja siblitakse sõnnikus, lootuses leida ikkagi midagi tublimat, kuni ongi uuesti õhtu.

Mõnes säärases kohas nagu paistakski pe-
rerahva heldust: päevast-päeva seisab kana-
del ees naelakast täis kaeru või masinaalust
praakvilja. Aga ikkagi muna ei tule. Ei
võigi tulla, sest kaer on toiteainete koossei-
sult selline, millega loomakene küll ära elab,
milles aga ei ole munavalgeainet niipalju, et
seda keha elutegevusest jääks üle muna meis-
terdamiseks. Ehk olgu siis, kui kana oleks
masin, mis võtaks vastu tohutul hulgal lahja
teravilja, ilma et ise kahju kannataks.

Säärase ühekülge ja puuduliku sööda kõr-
val kaunis tihti ei ole ka vesi kättesaadav,
kõnelemata toortoidust ja mineraalainetest.

Ja nii muna ei tule sellepärast, et:

1. Kanal pole eluaset, mis oleks avar, kuiv
ja valge.
2. Söötmine on ühekülgne ja ebakohane
ega anna toodanguks tarvilikku toor-
ainet.
3. Kolmeaastane kana on juba vana.
4. Omapääd põlvnenud kanakarjad on ve-
resuguluses degenererunud.
5. Harva praagitakse häädest kanadest
välja halbu.
6. Kanapoegi hautatakse liiga hilja ja sü-
giseks need ei hakka munema.
7. Kanapidamises on mõndagi õppida, sest
tulundusharuna on see meie taludele
alles uus ala.

Milleks salata: seni on üleriikli-
kus ulatuses kümme talukana oma pererah-
vale ainult kahju toonud. Seegipärast palume
Teid lugemist veel mitte katkestada ega raa-
matut nurka visata.

Käesolevad read trükitakse aastal 1940,
varsti pärast seda, kui „Põllumajanduses“
(nr. 12/13, 20. III 40) ilmus järgnev aruanne:
1939. a. tuli riigi keskmiselt kilogramm mu-
ne endale maksma kr. 1.14, kuid müügil saadi
sellest aasta keskmiselt vaid 87 senti, seega
27 senti vähem kui oli tootmiskulu. Ning
saadi veelgi vähem, kui müüdüd munad juh-
tusid minema siseturгу. A g a s a m a l a j a l
nendes majapidamistes, kus kanapidami-
ne oli korrastatud paremini, maksis kilo-
gramm mune endale vaid 73 senti ning müü-
gil saadi nendest aasta keskmiselt 99 senti,
seega 26 senti rohkem kui maksis endal. P a l-
lume võrdluseks neid arve vaa-
data veel korra tähelepaneli-
kult.

Et vahe väikene ei ole, olgu öeldud erine-
vuse põhjus:üleriigiliselt esineb ikka suurem
osa eelmisel leheküljel loetletud asjaoludest,
mispärast muna ei tule, kuid kanade pidamine
läheb kalliks. Nendestki munadest, mis saa-
dakse, enamik langeb suvisele ajale, kui mu-
na on odav. Korrastatud kanapidamise kõr-
gest munatoodangust aga suur osa juhitakse
talvekuudele, mil muna maksab hingehinda.

Meil on häämeel, et Teie kanad ei too
kahju või et vähemalt edaspidi Teil läheb
kõik teisiti. Sest on täiesti kindel, et Teie ei
oleks raisanud oma kallist aega selle raama-
tu ostmiseks ega lugemiseks, kui Teil poleks
kindlat tahet endale tulukat ja tasuvat kana-
pidamist korrastada. Teie tahe ei jää
ju alla.

Naabritele aga saab Teie talu eeskujuks
ning mõne aasta pärast kogu maal läheb
juba eduka kanapidamisega kõik hoopis
teisiti!

Räim olgu rahvatoit.

On saabunud jälle räimede hooaeg. Räimed väärivad tänava erilist tähelepanu. Selleks on palju põhjusi. Heeringad jäävad aegade ning olude sunnil meile tänava kättesaamatuks. Kilud, mida oleme senini tarvitanud ja koduselgi teel soolanud kauris suurtes hulkades, on tursaparvede poolt Eesti vetest ära peletatud ja seepärast hinnalt tõusnud ning nende kättesaadavus küsitavaks muutunud. Seda enam kasutagem räimi!

Paljud, nii imelik kui see ka on, ei pea kalu üldse õigeks toiduks, rääkimata veel räimedest. Räimede söömine on üksikute meelest lausa hädaasi ja paratamatus. Kuid toiteväärtuselt on asi hoopis teistsugune ja õnneks parem. Seepärast tutvugem pisut lähemalt räimede toiteväärtusega.

1 kilogramm räimi annab 1150 kalorit, mis vastab ühele kolmandikule inimese päevasest toidutarvidusest. On vaid üksikuid kalu, mis ületavad räimed toiteväärtuselt. Need on rasvarikkad kalad, näiteks angerjad, kilud jne. Võrdluseks olgu toodud, et 0,5 liitrit piimal on sama toiteväärtus, kui 1 kilogrammil räimedel.

Räimed sisaldavad: 77% vett, 15% valke, 5% rasva, 2,5% mineraalsooli ja pääle selle vitamiine.

Kõige lahjemad on räimed kudemise ajal, siis on rasva neis vaid 3%. Kõige rasvarikkamad on räimed sügisel, kuni 7% rasva sisaldavusega. Suure veesisalduse tõttu on räimed halvasti säiluvad ning riknevad ruttu. Räime valgud on täisväärtuslikud, nagu piima ja juustu valgud. Eriti tuleks hinnata räimede mineraalide sisaldust. Ka sisaldavad räimed joodi. Vitamiinidest on räimedes esikohal A ja B vitamiinid, kuna C vitamiin puudub. Vitamiinid asetsevad räimede siseelundeis. Tähtis on kalade suitsetamine, sest suitsetamisel vitamiinid tungivad siseelundeist lihasse.

Lahja looma- ja vasikalihaga võrreldes on räimedel sama toiteväärtus. Räimed seedivad lihast palju kiiremini. Keetmisel räimed kaotavad 15%, liha aga 40% veest, tähendab räimed ei tõmba kokku ja on seetõttu kergemini seeditavad. Haigetele, kelle seedeelundeid ei või koorjata, antakse toiduks kalu, millede hulka kuuluvad ka räimed, arvestades nende kergelt seedivust ja suurt toiteväärtust. Tegelikult peaks räimi ja teisi kalu kõigil olema kasulik süüa. Seedeelundid saavad läbi kergema tööga ja saavad enam puhata. Räimedel on küll veidi ühekülgne maitse, mispärast harjumata inimesed tüdinevad kiiresti räimede söömisest. Sellest aitavad üle toiduvõlmistamise viisid, mis võimaldavad väga lihtsal viisil räimede maitset mitmekesistada.

Kasutagem rikkalikke räimesaake täiel määral järgmistel põhjustel:

1. Ühestki toiduainest ei saa täisväärtuslikke valke nii odavalt kui räimedest.
2. Räimedes on vitamiine.
3. Räimedes on väga vajalikke mineraale.
4. Räimed on hinnalt kõigile kättesaadavad.
5. Räimi tarvitades anname tööd ja elamisvõimalusi kaluritele.
6. Räimi soolates muretseme leibkonnale talveks väärtulikke toidutagavarasid.
7. Räimed asendavad kilusid ja heeringaid.

Eespool öeldu kasutamiseks annan järgnevalt täpsemad näpunäiteid. Räimi ostes tuleks vaadata, et need oleksid võimalikult värsked. Soojal ajal räimed ja kalad üldse roiskuvad väga kiiresti. Kõige kergemini tähelepanud väärivad räimede värskestunnuks on punased lõpused. Halvaksminuvad räimed muutuvad rohevalt limaseks ja luud lähevad lahti. Rappimata räimi, eriti soojal ajal, ei või kunagi kauaks seisma jätta. Mida kiiremini toimub puhastamine, seda parem. Räimed pestakse ning eraldatakse kurgualune. Soolamisel on parem, kui pään jäävad otsa. Värskeit praadimisel peaks pään koha eraldama, kuna siin oleks muidu ülearu- ne rasvakulu.

Räimed on maitsevamad kergelt soolatuina kui vesimagedaina. Tarvitatavad räimed soolatakse kergelt eelmisel päeval või ajapuudusel mõned tunnid enne veidi enama soolaga.

Restitud räimed.

Räimi, soola.

Räimed laotakse traatrestile või pistetakse metallvardasse ning lastakse sütel pruuniks küpseda. Kõige sobivamad on lepasõed. Okas- ja kasepuusütel restides tuleb hoiduda leegist, mis annaks tahma ja tõrvamaitset, kuna lepapuude suits on puhas ega anna kõlbamatut kõrvalmaitset.

Millega süüa restitud räimi:

1. Soojade kartulite ning kastmega.
2. Võileiva juure.

Räimedele lisada pääle restimist:

1. Söögilahjat äädikat, kui räimed on jahtunud.
2. Magedad või vähesoolased räimed pannakse kuumalt söögisoolasesse vette ning lastakse seista, kuni muutuvad mahlasaks.
3. Hapukoort, kuhu lisatud soola ja soovikorralt riivitud mäerõigast.
4. Hapukoort ja tomatipiireed.

Niisugust restimist saab ette võtta veel järgmiselt, kui ei ole resti ega metallora: pannile või puhtale pliidirauale raputatakse soola, räimed pannakse pääle ning lastakse pruuniks tõmbuda.

Marineeritud räimed.

1 kg räimi, muna või piima, rukkijahu, rasva.

Vedelik: 3 klaasi vett, 2 sibulat, 2 porgandit, soola, äädikat, pipart, vürtsi, loorberilehti.

Räimed kastetakse klopitud munasse või muna ja piima segusse ja rukkijahusse. Nii tehakse kaks korda. Räimi ei jäeta kauaks seisma, vaid praetakse kiiresti rasvaga, kuuma pannile asetades, helepruuniks.

Jahtunult laotakse korralikult kaussi ritata. Vedeliku keetmisel võetakse vesi ja kõik ained pääle äädika ning keedetakse kuni porgandid on pehmed. Pääle keetmist lisatakse maitse järgi äädikat. Jahtunud vedelik valatakse üle räimede.

Räimerullid.

Räimi, soola, sibulaid, suhkrut, pipart, vürtsi, loorberi, lahjendatud äädikat.

Räimedel eraldatakse luud nii, et selja päält kokku jäävad. Siseküljele raputatakse peent soola, väga vähe suhkrut ja hakitud sibulaid. Aetakse rulli pää poolt alates ning kiinitatakse puutikuga. Laotakse purki kordamööda loorberilehtedega ja piprateradega. Pääle valatakse veidi tugevam söögiäädik ning lastakse vähemalt 2 öö-päeva seista. Äädika mõjul räimed küpsevad. Väga sobivad peolauale. Igapäevases elus võiks kasutada terveid räimi samaviisi valmistatult, kuna rullide valmistamine võtab aega.

Räime pihvid.

Räimi, soola, tilli. Muna või piima, rukkijahu, rasva.

Luud eraldatakse nii, et selg ühte jääb. Võetakse kaks räime, raputatakse siseküljele soola, peenendatud tilli. Pooled pannakse vastastikku, kastetakse munasse või piimasse või muna ja piima segusse ning praetakse mõlemalt poolt helepruuniks. Süüakse kastme ja kartulite ning salatiga.

Räimevorm.

0,5 kg räimi, 1—1,5 l kartulid, sibulaid, 0,5 l piima, 1 spl. sõredat jahu, 100 g rasvasemat sealiha või vähe rasva, soola.

Räimed puhastatakse pädest ning luudest. Toored kartulid lõigatakse ratasteks. Piim segatakse jahu ning soolaga. Võimaluse korral võib hulka kloppida muna. Hakitud liha ning sibulad pruunistatakse. Võietud vormi või pannile pannakse kord kartulid ja kord räimi ning lihaticikesi. Vedelik valatakse pääle ja küpsetatakse.

Räimesupp.

0,5 kg räimi, 1,5 l vett, 1,5 l piima, 1 spl., sõredat jahu, 1 l kartulit, 2 porgandit, 1 sibul, 1 spl. pruunistatud rasva, 1 spl. peenendatud murulauku, 1 spl. peenendatud peterselli, soovi korral pipart, loorberi.

Keeva vette pannakse rasv, porgandirattad või kaalikatükid, hakitud sibulad ja loorber, pipar. Vähe aja järele kartulilõigud. Kui kõik peaaegu pehmed, siis piim, puhastatud räimepooled ja jahu, lastakse keema tõusta. Lauale andes lisatakse murulauk, petersell.

Samahäid toite saab soolasilkudest, millest hiljem.

H. Paglant.

Harja jaoks valmistame tasku.

Harja-tasku nr. 1. Materjaliks kasutada pleekimata või poolpleegitud oma linast riidet. Kaunistus teha punasest või tumepruunist villasest kaarusnöörist.

Harja-tasku nr. 2. Materjaliks samuti linane riie. Tikkimiseks mulinee, pärl- või villane lõng. Hästi mõjub, kui me ühe värvidest tikime villasega, näiteks pihlakamarja punane, teised aga mulinee- või pärlilõngaga. Alla ääre on sobiv paari sentimeetri pikkune narmas.

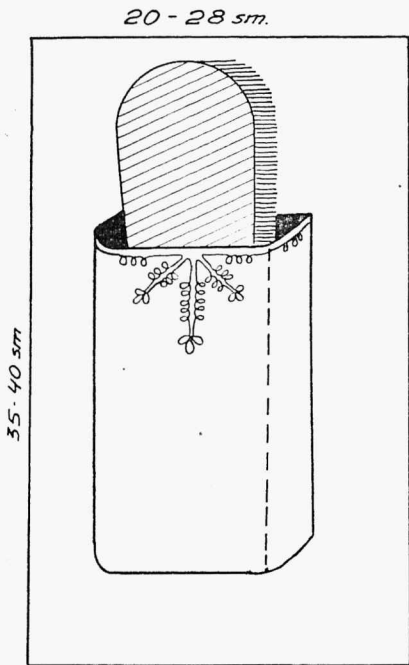
Harjastaskute valmistamisel tuleb arvestada harja suurust, mille hoidmiseks see on mõeldud. Tasku sügavuseks võtta keskmiselt $\frac{2}{3}$ harja pikkusest ja laiuseks harja übermõõt + 2—3 sm. Saadud riidetükk vooderdada põhja nurkades vastavalt harja kõrgusele. Õmblemise teel nurgad moodus-

tada ja aluseriidele kinnitada. Lihtsam kinnitusviisidest on päält kinnitamine, milleks jäetakse (ka nurkadel) vastav pöördeäär.

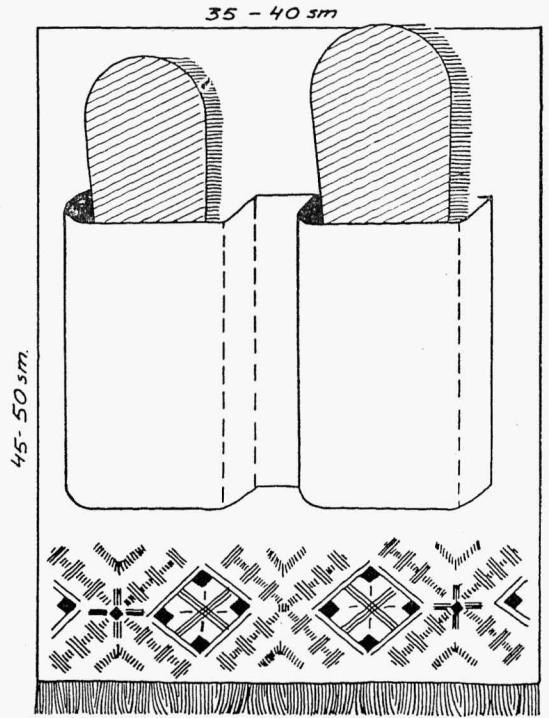
Tasku valmis õmmeldud, pingutatakse alumine riie koos taskuga papile, mille teine külg juba enne riidega kaetud, ja nõelutakse käsitsi kinni. Võib ka liimida. Eriti häa jääb tasku siis, kui ka selle küljed ja põhi varustada papiga. Selleks tuleb tasku vooder ennem murdekohtadest masinaõmbuluse teel ühendada ja hiljem valmis tasku külgedesse. Saadud vahesse pista papiriba. Et ka põhja papiga varustada, tuleb vooder eraldi taskuna valmistada ja hiljem koos papiga teise sisse asetada.

Tasku kahele harjale valmistatakse ühest riidetükist nii, nagu näitab joon. nr. 2.

A. Kivirüüt.

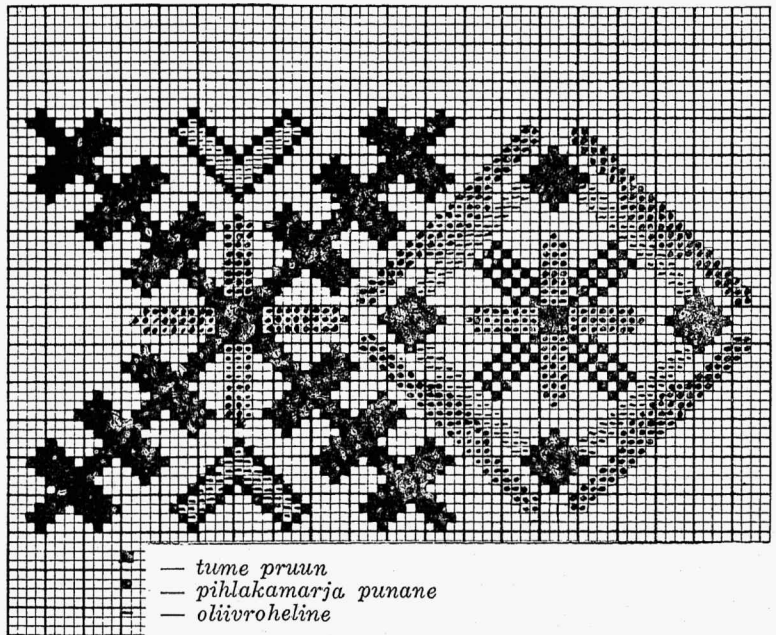

Nr.1.

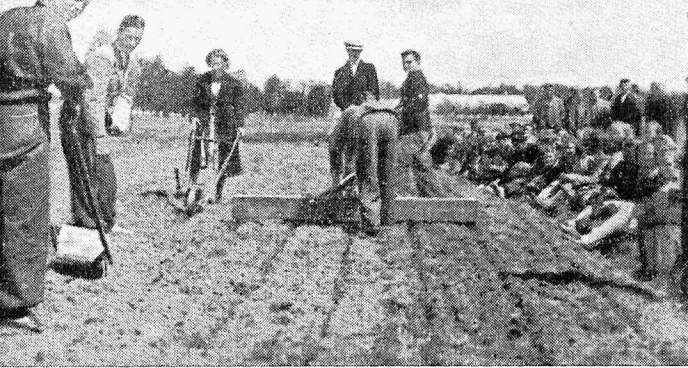

Nr.2.

Harjataskud.

Muster harjatasku
 ilustuse tikkimiseks.

Pärnumaa maanoorte suvipäev

Pühapäeval, 9. juunil toimus Audru riigimõisa pargis Pärnumaa Maanoorte Ühenduse korraldusel Pärnumaa maanoorte suvipäev. Suvipäev toimus jätkuna, samas keskpäeval lõppenud maakondlikule maanoorte õppelaagritele. Suvipäevast võtsid osa kõik laagris olnud 300 maanoort, neile lisaks aga veel sajad pidustuseks kohale sõitnud maanoored. Kokku küllalistega võis suvipäevast osavõtjaid arvestada 2500 pääle.

Suvipäev algas maanoorte rongkäiguga lippude saatel laagri väljakult peoplatsile Audru mõisa parki. Peoplatsile jõudes rivistus 33 maanoorte lippu Üleriikliku Maanoorte Vanema siseminister A. Jürima vastuvõtuks. Siseministri saabumise järele peoplatsile läbi rahvarõivas maanoorte spaleeri algas sääl maakonna ja konventide maanoorte ühenduste lippude õnnistamine. Lippude õnnistamist toimetasid luteriusu kombe kohaselt praost A. Arumäe ja õigeusu kombe kohaselt praost J. Ümarik.

Lipud maakonna ja konventide maanoorte vanematele andis üle Üleriiklik Maanoorte Vanem siseminister A. Jürima, tähendades seejuures muuseas: „Need rohelised neljalehelise ristküheinalhe märgiga lipud, mis praegu siin õnnistati, ei ole sõjalipud. Nende all ei minda taplusesse, vaid võitlusesse ühendatud töös isamaa paremaks käekäiguks. Nende roheiste lippude all haritakse pind, kuhu võib kindlalt ja tugevalt toetuda meie rahva üldise ühenduse sümbol — sini-must-valge lipp. Nende lippude all sirgub noorsugu peab saama tugevamaks alusambaks meie riigile ja rahvale.“ Sellele järgnes maanoorte vanemate pühalik liputöötuse andmine.

Edasi järgnes samas suvipäeva pidulik aktus, mille avas Pärnumaa maanoorte vanem abimaavanem J. Looväli. Peakõne pidas Üleriiklik Maanoorte Vanem siseminister A. Jürima.

Järgnevalt Üleriiklik Maanoorte Vanem andis õppelaagris toimunud võistlustel maakondlikkudeks töömeistriteks tulnutele ja konventides paremateks osutunud maanoorteringidele kätte auhinnad. Sellele järgnes rahvarõivais maanoorte poolt laagris õpitud rahvatantsude ettekandmine Ernst Idla ja Emma Tõkke juhatusel ning rahvapillimehe „Kandle Jussi“ muusika järgi, mis said suure menu osaliseks.

Pildil: Heinaseemne-külvide teostamine laagris. — Laagrirahvas supisabas. — Üleriiklik Maanoorte Vanem siseminister A. Jürima töövõistluste võitjale auhindu kätte andmas. — Need sajad jalgrattad töid maanoori Audru laagri ja suvipäevale.

Audrus oli suurim õppelaager

Audru riigimõisas toimus 7. ja 8. juunil ning 9. juuni hommikupoolel Pärnumaa maanoorte õppelaager, kust osa võttis ümmarguselt 300 maanoort. Õppelaagris olid esitatud peaaegu kõik Pärnumaa maanoorteringid. See oli suurim seni peetud maanoorte õppelaagrist.

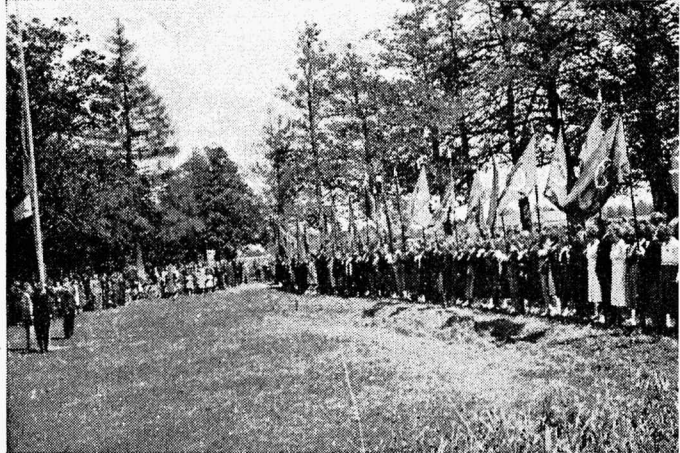
Õppelaagri juhiks oli Pärnumaa maanoorte vanem Pärnu abimaavanem J. Looväli, tema abiks maakondlik maanoorte instruktor A. Murd. Laagri õppevanemana tegutses Pärnu maakonsulent agr. M. Jams. Instruktoritena võtsid laagri õpetegevusest osa kõik Põllutöökõja Pärnumaa tööjõud, pääle selle rahvatantsu ja võimlemise juhtidena Tallinnast E. Idla ja Emmi Tõkke. Laagri populaarsemaks kujuks oli veel tuntud rahvapillimees „Kandle-Juss“, kellel halva ilma juures noorte meeleolu kõrgel hoidmisel oli omajagu teeneid.

Õppelaagri võrdlemisi pikk ja mitmekesine kava viidi hää korralduse juures läbi nii, et see oma vaheldusega laagrirahvale alati huvipakkus. Laagris vaheldusid põllumajanduslike oskuste ja kogemuste õppimine kehalise kasvatusega, rahvatantsude õppimisega ja väga mitmesuguste võistlustega. Viimaste hulgas oli peärõhk pandud igasugustele töövõistlustele.

Laagris korraldatud töövõistlustel tulid esikohtadele, ühtlasi maanoorte Pärnumaa meistriteks: künnis ja kraavikaevamises Vold. Oks Väandra konvendist Võidula maanoorteringist, lüpsis Juhan Jensen Väandra konvendist Tori-Viira maanoorteringist, heintaimede tundmises Leida Siigur Pärnu konvendist Surju maanoorteringist ja kartulikoorimises Laine Einaste Saarde konvendist Kabli maanoorteringist. Kõnevõistlustest võttis osa kolm võistlejat: A. Jaansalu, H. Mõtus ja A. Siilivälja, kes kõik tunnustati teise auhinna vääriliseks.

Algupärase üritusena viidi Audru laagris läbi 2-tunniline metsarajamise lühi-kursus, mida juhatas metsanduskonsulent A. Merhein. Huvitavam osa seejuures oli laagriväljaku juure pärnade puiestee rajamine, kuhu iga Pärnumaa maanoortering istutas oma õnepärna. Nii istutati 45 pärna, millest valmistati asetusplaan, nii et edaspidi võib leida iga ringi puu. Pääle selle õpiti kuuse elavtara rajamist ja istutati kuuse- ja männitaimi, kumbagi 200.

Kõrgemale tõusis meeleolu teisel laagripäeval õhtul korraldatud lõkketule juures, kus lõk-

Pildil: Maalilise pildi moodustasid rahvusriivais laagrisse ilmunud tütarlapsed. — Hünnihelide saatel langeb rahvuslipp Audru õppelaagri lõppedes. — Lippude õnnistamine. — Minister A. Jürima annab üle Pärnumaa Maanoorte Ühenduse lipu Pärnumaa maanoorte vanemale J. Loovälile.

Pilte Valgamaa maanoorte suvipäevalt: vasemal — maa ja koolinoorte ühiskoor esinemas ja paremal — minister A. Jürimäe aktusekõnet pidamas.

Valgamaa maanoorte suurpäev.

Pühapäeval, 2. juunil leidis Valgas aset maakondlik maanoorte suvipäev ühes maakonna ja konventide maanoorte ühenduse ning maanoorteringide lippude õnnistamisega, millest võttis osa üle maakonna umbes 500 maanoort. Koos maanoorte pidustustega toimus Valgas ka väliseestlaste päev, millest võttis osa

kevanemana toimis Pärnu-Jaagupi algkooli juhataja A. Laur ja kus mitmekesiste huvitava ettekannetega esinesid paljud noored.

Viimase laagripäeva — pühapäeva — õhtul, pärast suvipäeva pidustusi ja pühalikku maanoorte lippude õnnistamist Audrust lahkudes viisid sajad ja sajad maanoored endaga kaasa häid kogemusi ja unustamata muljeid, kuid üle kõige seda suurt ühtekuuluvuse tunnet, mis roheliste lippude all liidab ühiseks kodumaad ülesehitavaks pereks meie tõusva põlve — maanooruse.

300 läti-eeslast ja kus õnnistati kaks nende organisatsioonide lippu.

Maanoorte kogunemine Valka algas juba laupäeva, 1. juuni, hommikul. Sel päeval toimusid esinemise pääproovid.

Pidustused algasid pühapäeval, kell 10 hommikul Valgas „Säde“ aias üleriikliku maanoorte vanema siseminister A. Jürimäe vastuvõtuga. Sellejärele toimus samas lippude õnnistamise talitus praost J. O. Lauri, õpet. A. Tammiku ja preester J. Meltsi poolt. Lipud maakonna maanoorte ühendusele ja teistele maanoorte organisatsioonidele andis üle Üleriiklik Maanoorte Vanem siseminister A. Jürimäe järgmiste sõnadega: „See roheline lipu värv sümboliseerib kokkukuuluvust maaga. Teid ootab suur töö. Kui asute tegevusse, siis teadke, et teile on viljaka töö näol täita suur ja vastutusrikas ülesanne iseenda ja ka oma isamaa suhtes. Siin teie ei tohi väsida, selleks raugemata tahet ja jõudu!“

Minister A. Jürima jõuab Valgamaa maanoorte suvipäevadele.

Lipud vastu võtnud, andsid maanoorte vanemad ja juhid pühaliku liputootuse.

Lippude õnnistamise järele toimus samas pidulik kontsert-aktus, mille avas Valga maavanem V. Velner. Aktusel esinesid sisukate ja sütitavate kõnedega siseminister A. Jürima ja Informatsiooni Keskuse abijuhataja I. Tõrmaküla. Kõnelede järgnevalt töid maanoortele tervitusi mitmete asutuste ja organisatsioonide esindajad. Aktuse lõppsõna ütles Valgamaa maanoorte vanem J. Uuemaa.

Aktust kaunistas lauludega maanoorte ja Valga gümnaasiumi ühine segakoor J. Klementi juhatusel. Samuti esinesid sääl noored mitmesuguste sõnaliste ettekannetega. Rahvast oli aktust jälgimas üle 2000.

Pärast lõunat jätkusid pidustused kõigi maanoorte organisatsioonide ja väliseestlaste ühise rongkäiguga läbi Valga linna. Pikk rongkäik — 24 organisatsiooni lipuga, — millest enamused olid maanoorte rohelised ristikheinalehelipud, ja värviküllaste rahvarõivastega jättis võimsa mulje.

Seejärel, kell 14 algas „Säde“ aias vabaõhupidustus, mida jälgis ka siseminister A. Jürima. Pidustusel esineti muusika-, laulu-, võimlemise ja rahvatantsu ettekannetega. Lõpuks kanti sääl ette ka A. Kurve vabaõhunäidend „Mõte saab teoks“.

Valka kogunenud maanoored ja teised küllalised lahkusid õhtul säält rongide ja bussidega laiali üle maakonna, viies kaasa hoogu ja vaimustust edaspidiseks tööks ja ettevõtteks.

Võileibade valmistamise võistlus.

Iga võistleja valmistab 10 võileiba. 4 võileiba pakitakse pergamentpaberiga kaasa võtmiseks. 6 võileiba antakse lauale.

Ained muretsevad kohale võistluse korraldajad ülesloetud ainete piirides.

Nimetatud katteainetest võib valida kättesaadavamaid.

Igal võistlejal olgu: 1 terav nuga ja kahvel, 1 väike löikelaud, pergamentpaberit, kaks madalat taldreku, 1 pühkerätt. Nimetatud esemeid muretsevad kohale võistluse korraldajad, kui see ei ole teisiti määratud.

Ainetest tarvitada:

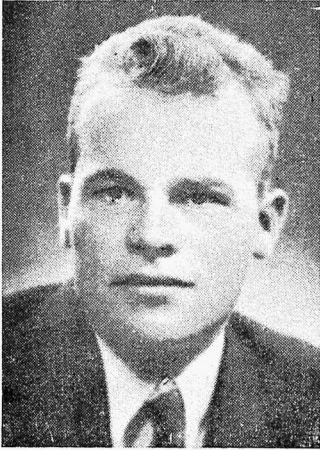
1. Rukkileiba või sepikut.
2. Praetud liha, keedetud liha, praetud maksa.
3. Praetud kala, keedetud kala, soolakala.
4. Keedetud muna, praetud muna.
5. Keedetud juurvilja.
6. Petersellihehti, tillilehti, tomateid, rediseid, kurke.

Hindamise alused:

1. Töö tulemused kuni 10 punkti.
2. Töö viis kuni 5 punkti.
3. Kiirus kuni 5 punkti.
4. Tööriietus ja puhtus kuni 5 punkti.

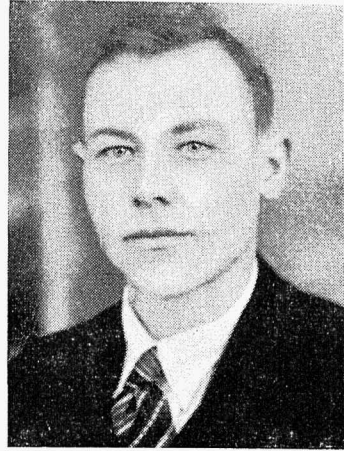
Kokku kuni 25 punkti.

VIRU MAANOORTERINGIDE VANEMAIID.

R. KULVERE,

kes on praegu Kärü Maanoorterangi vanem, lõpetas 1930. a. Tooma Sookultuuri- ja Maaparanduskooli, mille järele asus isa talu töötama. Alates 1936. a. juhib iseseisvalt oma talu. Lühikese ajaga on seadnud talu eeskujulikult korda. Kärü Maanoorterangis on R. Kulvere töötanud algusest peale, algul esimehena, praegu ringivanemana.

P. RÜNK

on juhtinud Kadila Maanoorterangi algusest peale, olles praegu ringivanemaks. 1928. a. lõpetas Arkna Põllunduskooli, mille järele asus isa talus töötama. Alates 1937. a. juhib isa talu peremehena. Kohapääl on P. Rünk tuntud agara seltskonnategelasena. Kadila Maanoorterang tunnustati möödunud aastal V.-Maarja konvendis primaks.

N. JUUSE

on töötanud Vaikla Maanoorterangis juhtiva tegelasena ringi asutamisest peale. Vaikla Maanoorterang pühitses 2. juunil oma 10. aastapäeva. Praegu on N. Juuse Vaikla Maanoorterangi vanemaks. N. Juuse on lõpetanud Rakvere Õpetajate Seminari ja töötab praegu Vaikla algkooli juhatajana.

VALDO KALVET,

Haljala vallasekretär, alates 1938. a. Haljala Maanoorterangi vanem, milline on Haljala konvendis energilisemaid maanoorteringe. Töötab juhtiva tegelasena kaasa veel paljudes organisatsioonides, olles V. V. Tuletõrjeühingu esimees, Kaitseliidu Haljala Malevkonna sekretär jne.

Kirju rida.

Kursus maanoorte suvipäevade võimlemise ja rahvatantsude instrueerijale.

Põllutöökoja korraldusel toimus 10.—12. juunini Tallinnas erikursus üleriigiliste maanoorte suvipäevade võimlemise ja rahvatantsude esinemiste instrueerijale. Kursusele olid põllumeeste konvendid ja maanoorterid saanud üle maa 92 maanoorte juhtivat tegelast.

Kursus algas 10. juuni hommikul Tallinnas Noorte Meeste Kristliku Ühingu ruumes Põllutöökoja abiesimehe P. M ä n n i k u avasõnaga. Kursuse juhtidena toimusid võimlemisjuht Ernst I d l a ja võimlemisõpetaja Emmi T ö k k e. Kursusel võeti kolme päeva jooksul põhjalikult läbi kõik pidustuste kavas olevad esinemised. Ühtlasi anti kursustelastele ka teoreetilisi juhiseid organiseerimistööks suvipäevade vastu.

Kursustelele demonstreeriti 11. juunil ka Võimlemise Instituudi eliit- ja valikrühmade poolt võimlemisesinemist, mida seni ettekantud ainult tänava kevadel Tallinnas ja mis on meil seni suuremaks saavutuseks võimlemise alal.

Rohkesti osavõtjaid kirjatööde võistlusest „Kartulikasvatus minu kodutalus.“

Aprillikuus „Tõusev Nooruses“ väljakuulutatud kirjatööde võistlus „Kartulikasvatus minu kodutalus“ on leidnud väga rohkesti osavõtjaid. Arvult on esitatud üle 100 võistluskirjatöö. Kuna niisuguse suure arvu

kirjatööde lugemine ja hindamine auhindamise komisjonilt, kes on seotud ka oma jooksva tööga võtab rohkem aega, ei saa toimetis võistlustulemusi veel käesolevas „Tõusev Nooruse“ numbris teatavaks teha.

Järva maanoorte suvipäev peetakse siseminister A. Jürima talus.

Järva Maanoorte Ühenduse poolt korraldatakse Järva maanoorte tänavune suvipäev 14. juulil Üleriikliku Maanoorte Vanema siseminister A. J ü r i m a Palsu talus Koigi vallas. Maanoorte kogunemine suvipäevale algab juba pühapäeva varahommikul. Suvipäeva hommikupoolel on kavas ette nähtud rida ringidevahelisi põllumajandusliku iseloomuga võistlusi. Päeva tulipunktiks on aga vabõhuaktus, mis toimub õhtupoolel A. Jürima talu koplis.

Aktusel tuleb õnnistamisele üle 40 Järva-maa maanoorterit lipu. Aktusekõne peab Üleriiklik Maanoorte Vanem pääministri asetäitja siseminister A. J ü r i m a, kes ühtlasi jagab välja ka võistlusil esikohtadele tulnuile auhinnad. Aktuse kavas on veel ka maakonna ja konventide parimate ringide austamine.

Paremaid maanoorterit Järvamaal.

Maanoorteritide töötulemuste hindamisel „Külva kuhu“ statuudi alusel tuli Järvamaa ja ühtlasi ka Paide konvendi parimaks ringiks Koigi asunduse maanoorterit. Türi konvendi parimaks ringiks on Tännasilma maanoorterit, Koeru konvendis on parimaks Puhmu maanoorterit, J.-Jaani konvendi parimaks on Oeti maanoorterit ja Ambla konvendi parimaks ringiks on Kuru-Jootma maanoorterit.

Osavõtjad üleriigiliste maanoorte suvipäevade võimlemise ja rahvatantsude instrueerijate kursusest.

MUHUS OLII RAHVAROHKE MAANOORTE KEVADPÄEV.

Pühapäeval, 2. juunil toimus Muhu-Liival Põide põllumeeste konvendi korraldusel maanoorte kevadpäev, millest umbes 300 maanoort ja ligi 1000 külalist osa võttis. Osavõtjaid oli päale Muhu ka rohkesti Põidest, Saaremaalt.

Päev algas kell 10 ühislaulu ja rahvatantsu ettekannete proovidega. Hiljem toimusid päeval mitmesugused põllumajanduslikud võistlused, nagu kraavikaevamise, lüpsi, kartulikoormise, hobuserakendamise, kõne ja põllumajandusliku takistusjooksu alal. Võistlustest oli rohkesti osavõtjaid ja need pakkusid päältvaatajaile palju huvi.

Võistlustele järgnes noortepäeva aktus, kus avasõna ütles Põide konvendi esimees rykl. A. Re i. Sellele järgnes aktusekõne Põllutöökoja maanoorte nõunikult agr. A. T a l v o j a l t. Aktust kaunistasid maanoortest ühaslaulu ja rahvatantsude ettekannetega.

Eriti paeluv oli rahvatantsu ettekanne. Ligi 100 nägusais Muhu rahvarõivais noort tiheda rahvasõõri keskel, kus ka peaaegu kõik naised olid rahvusrõivais. See oli äärmiselt ilus ja meelejääv pilt, mida me kodumaal harva näha saab.

Päev lõppes ühise suure lõkkeõhtuga, mida kaunistasid noorte laulud, tantsud ja ühismängud.

Maanoored võidukad Valga kergejõustiku võistlusel.

Ühenduses Valgamaa noortepäevaga toimusid Valga Garnisoni staadionil kergejõustiku võistlused, millest võtsid osa ka rida maanoori Valgamaalt. Üldse olid maanoored võistlustel edukad ja töid ära rea esikohti. Nii tüdrukute 60 m jooksus tuli esikohale M. Jänes Holdre m/ringist (9,4 sek.) ja teisele kohale S. Kuus Puka m/ringist. Poiste 100 m jooksus tuli esikohale H. Käis Kaagjärve m/ringist (12,7 sek.). Samuti saavutas H. Käis esikoha 400 m jooksus (57,1 sek.), kolmanda koha samas jooksus omandas K. Must Puka m/ringist, 1500 m jooksus omandas maanoortest kolmanda koha A. Lillemägi Tsirgulinna m/ringist (4,51,6). Kaugushüppes tüdrukutele tuli esikohale M. Jänes Holdre m/r. (3,94 m) ja teisele kohale S. Kuus Puka m/r. Kettaheitel saavutas kolmanda koha A. Sarapuu Tsirgulinna m/ringist (38,48 m).

Loodi Rakvere konvendi maanoorte ühendus.

Maikuus toimus V.-Nigula Rahvamajas Rakvere põllumeeste konvendi maanoorte ühenduse asutamise koosolek, millest võtsid osa Pada, Unukse, Rannu, Karitsa, Vasta ja Karitsa Maanoorteritingide esindajad. Koosolekust võtsid osa ka konv. maanoortevanem K. Kõ r g o j a, maakonsulent T. T a k j a s ja instr. E. Kello.

Ühenduse juhatusse valiti J. Taremaa Vastalt, H. Kallip Rannult, E. Naaskel Unukselt ja L. Sirm Vastalt. Otsustati pidada konvendi-piirkonnaline külvipüha, mis toimuks Pada linnamäel.

LÜGANUSE KONVENDI TÖÖROHKE ÕPPELAAGER.

Lüganuse konvendi maanoorte õppelaager leidis aset 31. mail ja 1. juunil Lüganuse kodutööstuskooli juures. Laagrist võttis osa 7 maanoorteritingist 83 maanoort, kellest 60 tegi kaasa rahvatantsu ja võimlemise harjutused üleriigiliste suvipäevade vastu. Ühtlasi toimus laagris ka ühislaulude kordamine, millised ette nähtud üleriigiliste suvipäevade kavas. Laagris toimusid ka traditsioonilised lüpsi- ja kõnevõistlused.

Väike-Maarjas selgitatakse õiget külviaega.

Väike-Maarja konvendi maanoorteritingide poolt korraldatakse 6-es kohas suviviljade õige külviaja leidmiseks katseid. Päale selle teevad sääl maanoored katseid umbrohutõrje alal oraste äestamisega ning tõlkja ja põldohaka väljatorkimisega, samuti ka väetuskatseid kartuli ja juurviljaga.

Lähtru maanoorte uusi algatusi.

Lähtru Maanoorteritingi korraldusel, kes hiljuti sai parima maanoorteritingina Põllutöömistri poolt antud „Külviaja Kuju“, toimus hiljuti Ohtlas ringivanema G. Kasterpalu talus metsanduspäev. Päeval andis juhatusi Põllutöökoja metsanduskonsulent K. Kulbin. Pärast seda toimus metsa istutamine ning metsa rajamine seemnekülvi teel.

Uue algatusena on otsustanud Lähtru Maanoorteriting käesoleval kevadel endale soetada linapõllu. Vastava maa-ala selleks annab ringivanem G. Kasterpalu oma põllult. Vastavad eeltööd on juba linapõllu harimiseks käimas. Kogu töö viiakse ühistöö alusele liikmesperes. Iga tööperioodi jaoks on üks ringilige, kes seda korraldab. Nii on töö käik ära jaotatud ja varakult mõeldud juba ka leotamisele ja välja valitud kohad, kus see toimub. Saak realiseeritakse ja sellest tulu läheb ringi kassasse. Kulu ei ole rohkem kui see, mis läheb seemne ostmiseks, kuna maa on antud tasuta. Seemned ostetakse kohalikul linakasvatajalt, kellel sordiehtne seeme.

Kuru-Jootma maanoored said lipu.

Tapal toimus Kuru-Jootma Maanoorteritingi korraldusel külvipüha. Jumalateenistuse külvipüha aktusel pidas Tapa koguduse õpetaja J. Gnadenteich, millele järgnes Tapa Põllumeeste Seltsi poolt Kuru-Jootma Maanoorteritingile lipu üleandmine. Lipu ringivanemale andis üle Järva maanoorte vanem Järva abimaavanem agr. H. Lipp. Lipu üleandmise talitusele järgnes kõne maanoorte kodumajandusnõunikult pr. H. P a g l a n t'ilt.

Võistlused Orajõe maanoortele.

Metsapoolse Maanoorteriting korraldas hiljuti rea võistlusi. Kartulikoormise võistlusel tuli ringi meistriks Hilda Juga, 1. auhinnale Valli Lemke.

Lähemal ajal korraldatakse kraavikaevamise, künni- ja lüpsivõistlused.

Dekšeno Maanoorteringsi liikmed tunnevad rõõmu haudemasinast väljuvatest tibudest.

Palu maanoorte eluavaldusi.

Palu Maanoorterings oma liikmete aktiivsemale tegevusele õhutamiseks otsustas korraldada võistluse paremini kohuseid täitnud ringsi liikme nimele. Võistlus kestaks üks aasta, selle aja jooksul hinnatakse kõigi liikmete osavõttu ja esinemist koosolekutel, kursustel, tegeliklike tööettevõtete läbiviimisel ja töövõistlustel.

Pidevalt harjutab ringsi juures rahvatantsu rühm ja kõnekoor, kellele tuleb esineda Palu organisatsioonide poolt korraldataval Võidupüha pühitsemisel.

Põlva-Mammaste maanoored korraldasid emadepäeva aktuse.

Põlva-Mammaste Maanoorteringsi korraldusel toimus Mammaste algkooli ruumides emadepäeva aktus. Päevakohase kõnega esines Põlva kog. õpetaja August Kivisikk. Sellele järgnes V. Saretoki 1-vaatuseline näidend „Tule tagasi, ema!“ Edasi oli aktuse kavas deklamatsioon ja koorilaule. Lõppsõna ütles ringivanem Jaan Kaldma.

Kurenurmes põllumajanduslikud võistlusettevõtted esikohal.

Kurenurme Maanoorterings pidas hiljuti oma pääkoosolekut. Koosolekul võeti vastu ringsi eeloleva aasta eelarve kulude-tuludega tasakaalus kr. 100.—. Tegevuskavasse võeti

mitmesuguste põllumajandusliikude võistluste korraldamine. Eriti pannakse rõhku kanepi, suhkrupeedi ja heintaimede kasvatamisele. Ringil on liikmeid praegu 50.

Dekšeno maanoored on huvitatud kanakasvatusest.

Dekšeno Maanoorteringsi liikmed Petserimaal töötavad mitmel põllumajanduslikul alal. Eriti suurt huvi on aga noortel kanakasvatuse vastu. Ringile anti haudumismasin, mis saadeti kevadel „Eesti Munaekspordi“ poolt Petserimaa maanoorteringsidele. Kaheksa ringsi liiget tellis ühiselt 130 sugumuna, mis pandi haudumismasinasse 21. aprillil. 11. mail, pärast ärevat ootust, hakkasid esimesed tibud kooruma. Vaatamata sellele, et noortele oli see töö alles täiesti võõras, olid tagajärjed hääd. Koorumise protsent tuli 64.

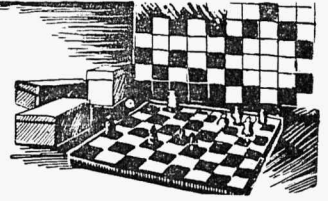
Tibud jaotati noorte vahel vastavalt tellitud munade arvule.

VIIS MAANOORTE ÕPPELAAGRIT VÕRUMAAL

Võrumaal on maanoorte senises tegevuskavas ette nähtud rea õppelaagrite korraldamine. Neist on 3 juba peetud, ees seisavad veel Vastseliina maanoorte õppelaager Loosi riigimõisas 28.—30. juunini ja Antsla konvendi noorte õppelaager Vana-Antsla Kodumajanduskooli juures 6.—7. juulini.

AJAVIIDE

Tantsumänge.

Tantsul ja seltskondlikkudel mängudel on olnud maanoorteringle koosolekute seltskondliku osa juures tunnustusväärne koht. Tantsu kõrval on ka mõningaid tantsumänge, mida oleks võimalik kasutada kava mitmekesise-maks muutmisel. Neist tuntuma — perekonnavals — kirjeldamise jätaksime kõrvale ja vaatleksime allpool lühidalt korvivalssi, kingavalsi ja valsivõistluse korraldamist.

Korvivalss.

Tantsuruumi keskele pannakse tool, millele istub mõni noormees või neiu, võttes kätte väikese korvi. (Korvi asemel võib olla ka mõni muu ese, näit. müts, kinnas). Nende ettevalmistuste järele alustab orkester mängu. Kui näit. toolil istub tütarlaps, tulevad kaks noormeest ja paluvad teda ühel ajal tantsima. Tütarlaps lähebki ühe noormehega tantsima, ulatades teisele n.n. „korvi“, kes sellega toolile istub. Nüüd tulevad kaks tütarlast ja jälle kordub sama lugu jne., kuni kõik paarid tantsivad. Kui näiteks lõpuks istub toolil noormees ja pole enam kaht tütarlast, kes teda läheksid tantsima paluma, siis tõstetakse tool kõrvale ja algab n.n. koputamisvals. See seisab selles, et üksiküks jäänud noormees koputab mõnele tantsivale neiuale õlale, kes siis oma senise partneri sinnapaika jätab ja uue noormehega edasi tantsib. Üksiküks jäänud noormees leiab endale jälle uue partneri, koputades sellele õlale ja nii kestab mäng kuni tantsu lõpuni.

Kingavalss.

Kingavalsi korraldamisel kustutatakse hetkeks tuli tantsuruumist. Tantsida soovivad tütarlapsed viskavad igaüks ühe oma kinga keset põrandat. Kui ruum jälle valgeks tehakse, võtavad noormehed põrandalt igaüks ühe kinga ja otsivad sellele omanikku. Samal ajal alustab orkester mängu. Kui kinga omanikutütarlaps on leitud, minnakse tantsima.

Valsivõistlus.

Allpoolkirjeldatud valsivõistluse korraldamise juures on tarvis paberit ja tükk kriiti. Korraldajad lõikavad paberi väikesteks tükkideks

ja nummerdavad 1—4-ni (1, 2, 3, 4). Nummerdatud paberid pannakse mütsi, nagu harilikult loosmise korral. Põrand jagatakse kriidiga neljaks ühesuuruseks osaks (ruuduks) ja määratakse numbritena 1—4.

Orkestri või muusikamehega lepatakse kokku, et see mõnda valssi mängiks. Kui orkester on niikaua mänginud, et kõik paarid on tantsimas, katkestatakse mäng.

Mängu katkemisel jäävad kõik paarid seisma põrandale oma kohale. Hindajad-loosivõtjad võtavad mütsist ühe sedeli ja ütlevad valjusti sellele oleva numbril. Kui näit. oli mütsist võetud paberitükikese nr. 3, siis kõik need paarid, kes seisavad põrandal samas ruudus (ruudus nr. 3), langevad võistlusest välja. (Lähevad ja istuvad oma kohtadele). Orkester jätkab mängu, ning katkestab natukese aja pärast, kusjuures jällegi loosi võetakse ja osa tantsijaid välja langeb. Nii kestab võistlus, kuni viimaks üks paar põrandale jääb, kes võitjaks tunnistatakse. Korraldamise juures tuleb silmas pidada, et paarid muusika katkemisel oma kohale paigale jääksid, kuid et noormees ja neiu siiski ühes ja samas ruudus asuksid.

Eespoolkirjeldatud tantsumänge on võimalik kasutada ringi koosolekute seltskondlikus osas, kuid ka tee- ja perekonnaõhtute, pidude ja muude kokkutulekute korral. Peab vaid leiduma inimene, kes asjaga tuttav, seda algatab ja korraldab.

M. Kala.

Õpetaja: „Eedi, kui isa annab sulle viis krooni raha ja ema neli krooni, mitu krooni raha on sul siis kokku?“

Eedi: „Kümme krooni, härra õpetaja.“

Õpetaja: „Kuidas kümme? Viis ja neli on ju kokku üheksa!“

Eedi: „Seda küll, aga mul on ka enesel üks kroon, härra õpetaja.“

Avaldamist nõudva materjali rohkuse tõttu olime sunnitud käesolevast numbrist jätma välja artikli „Valmistame ise endale kandle“ järe, mis ilmub järgmises numbris.

Toimetuse ja talituse: Tallinn, Pikk tänn. 40. Telefon 481-84. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kuus. Tellimise hind: aastas kr. 2.—; 1/2 a. kr. 1.10. Üksiknumber 20 senti.

Vastutav pää- ja tegevtoimetaja agr. Arno Talvoja.

Seakasvatajad! Lambakasvatajad!

Ühingu „Eesti Lihaeksport“ eksporttapamajad ostavad piiramatul arvul sigu ja lambaid järgmiste noteeringute alusel:

PEEKONSEAD

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—75 kg	116	111	siseturu hinnad	
55,5—59				
72,5—80 kg	111	—	siseturu hinnad	
75,5—80 kg	—	—	siseturu hinnad	

M ä r k u s: siseturu hinna alammäär 107 snt. kg.

ELUSSEAD

80—120 kg 84 snt. eluskaalu kg,
üle 121 kg 88 „ „ „

M ä r k u s: Sead eluskaaluga 80—120 kg olenevalt turustamise võimalusist võivad minna ekspordiks kas elussigadena või tapetult.

Ostame ajutiselt ka poeginud emiseid tapakaalu alusel.

LAMBAD

Värske eksporditava lambaliha hinnaks on 130 snt. tapakg ja eluskaalu hinnaks franko saatejaam 57 snt kg.

Eksportlamba kaal peab olema 12—25 kg tapakaal või 25—50 kg eluskaal.

Siseturu lammaste hind on vastavalt headusele 80 senti kuni 1 kroon tapakaalu kilolt.

Ühingu „Eesti Lihaeksport“

ÜHISELU TRÜKIKODA

Tallinnas, Pikk 42 / Kõnetraat 442-04

Valmistab maitsekalt ja parajate hindadega igasuguseid trükitõid kõige lihtsamast kõige keerukamani.

Telefonilised tellimised täidetakse täpselt.

Töö korralikkusele ja täpsusele panakse erilist rõhku.

Rotatsioonitrükk . Nooditrükk . Raamatukõitmine

Jõudis kohale

uus saadetis Saksa ja Taani piimaveokanne:

„UKU“ (SAKSA)

25 l. presskaanega	Kr. 17.90
30 l. „	„ 19.50
40 l. „	„ 21.—
50 l. „	„ 23.—
50 l. lihtkaanega	„ 22.—

„F. M.“ (TAANI)

25 l. presskaanega	Kr. 23.50
30 l. „	„ 26.—
40 l. „	„ 29.50
50 l. „	„ 34.50

Piimaühingute Kesklit „VÕIEKSPORT“

Suur Karja 23, telef. 446-06.

Kaubaladu Uus-Hollandi 11, telef. 307-59.